

MEROS VA HOZIRGI ZAMON

НАСЛЕДИЕ И СОВРЕМЕННОСТЬ

HERITAGE AND MODERNITY

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov nomidagi ilmiy-ma'rifiy memorial majmua byulleteni

Mundarija

02 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Toshkent shahrida O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov haykalining ochilishiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. Toshkent shahri, 31.08.2017

05 "O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning xotirasini abadiylashtirish to'g'risida". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori

06 "O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti, buyuk davlat va siyosat arbobi Islom Abdug'aniyevich Karimov tavalludining 80 yilligini nishonlash to'g'risida". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori

08 Islom Karimov nomidagi yodgorlik majmuasi rahbari T.Sh. Shirinovning kirish so'zi

10 YUNESKOning O'zbekistondagi vakolatxonasi rahbari vazifasini bajaruvchi Badarch Dendevning tabrik so'zi

11 *Umid Azizov, Dilnoza Sobirova*
Islom Karimov va uning O'zbekistonni barqaror rivojlantirishdagi roli

20 "Otash kabi yonib, o'zgarlar yo'lini yorit!" O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning rafiqasi Tatyana Akbarovna Karimova bilan suhbat

30 *Umid Azizov.* O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimovning BMT doirasida tashabbuslari va ularning amalga oshirilishi

32 *Azamat Tuxtayev.* Mustaqil O'zbekiston me'morchiligi yechimlarida Islom Karimov qarashlarining ifoda etilishi

38 *Tursunali Kuziev.* Islom Karimovning O'zbekiston xalqi ma'naviy merosi tiklanishiga qo'shgan hissasi

43 *Ravshan Nazarov.* Mustaqil O'zbekistonning davlat mukofotlari va ularning yaratilish tarixi

46 "O'z ishlarimda men O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidentining g'oyalarini gavdalantirdim". O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A. Karimov haykali muallifi I. Jabborov bilan suhbat

Bosh muharrir

Yuliya Sirtsova

Dizayn, sahifalash

Albert Shambazov
Dana Savinova
Djalolxon Kamilov

Foto

Rustam Sharipov
Farxod Kurbonboev

Ushbu sonni tayyorlaganlar

Tatyana Karimova
Nizomiddin Nurmatov
Umid Azizov
Vahob Quchqorov
Bunyod Abdullaev
Ravshan Nazarov

*O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Toshkent shahrida
O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov
haykalining ochilishiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi
31.08.2017*

***Qadrli vatandoshlar!
Hurmatli Tatyana Akbarovna!
Aziz mehmonlar!***

Bugun sizlar bilan azim Toshkentning tabarruk mas-kani – Oqsaroy qarorgohi oldida muhim tarixiy voqea munosabati bilan to'planib turibmiz.

Buyuk davlat va siyosat arbobi, mustaqil davlatimiz asoschisi, O'zbekistonning Birinchi Prezidenti muhtaram Islom Abdug'aniyevich xotirasiga bag'ishlab bunyod etilgan haykalning ochilish marosimida ishtirok etmoqdamiz.

Islom Abdug'aniyevich butun umrini jonajon O'zbekistonimiz uchun, uning ozodligi va buyuk kelajagi uchun bag'ishladi.

Islom aka tariximizning eng murakkab va og'ir davrida – millatlararo ziddiyatlar avj olgan, iqtisodiyot chuqur inqirozga uchrab, respublikamiz jar yoqasiga kelib qolgan

keskin va tahlikali bir sharoitda mamlakatga rahbarlik qilish mas'uliyatini o'z zimmasiga oldilar.

Vatanimiz tarixida yangi davr boshlangan kun – 1991-yil 31-avgustda Islom Abdug'aniyevich O'zbekiston mustaqilligini e'lon qildilar va chorak asr davomida davlatimizni izchillik va sobitqadamlik bilan boshqardilar.

Birinchi Prezidentimiz rahbarligi ostida tarixan qisqa davrda yurtimizda keng ko'lamli tarkibiy islohotlar amalga oshirildi. Yuqori texnologiyalarga asoslangan yangi sanoat tarmoqlari barpo etildi va rivojlantirildi. Zamonaviy yo'l-transport va muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmalari bunyod etildi. Qishloq xo'jaligida chuqur islohotlar amalga oshirildi.

n deb, yurtim deb, yonib yashash kerak"
 | g'oyasiga bir umr amal qilib, kelajak av-
 uyuk ibrat maktabini yaratdilar.
 millatning haqiqiy yetakchisi sifatida ona
 ra betakror O'zbekistonni jonidan ham or-
 g manfaatlarini himoya qilish va ro'yobga
 hayotining bosh maqsadi, deb bilar edilar.
 da, xalqimiz ham doimo el-yurt tashvishi
 | Birinchi Prezidentimizni cheksiz mehr bi-
 'zining ulug' rahbari sifatida u kishi bilan
 faxrlanar edi.

Hurmatli vatandoshlar!

Birinchi Prezidentimizning xotirasini abadiylashtirish uchun xalqimiz, keng jamoatchilikning xohish-istaklari va takliflarini inobatga olib amalga oshirayotgan ishlarimiz, o'ylaymanki, barchangizga yaxshi ma'lum.

Toshkent shahridagi xalqaro aeroport, Toshkent davlat texnika universiteti, Asaka avtomobil zavodi, Farg'ona shahridagi San'at saroyi, poytaxtimiz va hududlarimizdagi markaziy ko'chalar, Oqsaroy qarorgohida o'z faoliyatini boshlagan ilmiy-ma'rifiy yodgorlik majmuasi, maxsus xayriya jamoat fondi Islom Abdug'aniyevichning muborak nomlari bilan ataldi.

2-sentyabr kuni xayrli ishlarimizning davomi sifatida Islom Abdug'aniyevich tug'ilib voyaga yetgan, mangu orom topgan azim Samarqand shahrida ulug' Yo'l boshchimizning haykali ochilishiga bag'ishlangan marosim o'tkaziladi.

Shuningdek, Qarshi shahrida haykal o'rnatish va Samarqand shahrida yodgorlik majmuasini barpo etish bo'yicha boshlagan ishlarimizni to'liq yakunlab, u kishining tug'ilgan kuniga 80 yil to'ladigan sana – 2018-yil 30-yanvarda tantanali ochilish marosimini o'tkazamiz.

Muhtaram do'stlar!

Birinchi Prezidentimiz hayotining eng faol va jo'shqin paytini – talabalikdan boshlab umrining oxiriga qadar bo'lgan davrni azim Toshkent shahrida o'tkazdilar. O'zlari-ning bor bilim va salohiyatini, g'ayrat-shijoatini O'zbekistonimizning barcha hududlari qatori poytaxtimizning yanada obod va ko'rkam bo'lishiga, gullab-yashnashiga bag'ishladilar.

Islom Abdug'aniyevich Toshkentni Vatanimizning oltin ostonasi, deb atar edilar.

U kishining "Toshkent timsolida O'zbekistonni, O'zbekiston timsolida Toshkentni ko'ramiz" degan chuqur ma'noli so'zlarini shu bugungi tarixiy kunda yana bir bor esga olish o'rinli, deb o'ylayman.

Birinchi Prezidentimiz tomonidan barpo etilgan mana shu qarorgohda u kishining davlat rahbari sifatidagi faoliyatining eng yorqin damlari o'tgan edi.

Aynan shu yerda xalqimiz, mamlakatimiz taqdiri va kelajagiga oid g'oyat muhim bo'lgan ko'plab farmon va qarorlar qabul qilangani sizlarga yaxshi ma'lum.

Bundan bir yil oldin boshimizga tushgan og'ir musibat

tufayli huvillab qolgan Oqsaroy qarorgohi bugun Islom akaning mehrlari siymosi tufayli yanada ochilib, nurafshon bo'lib, el-yurtimizni o'z bag'riga chorlamoqda.

Bugun ushbu qarorgoh oldida xalqimiz, davlatimiz nomidan buyuk Yo'l boshchimizning xotirasiga hurmat-ehtirom ko'rsatar ekanmiz, o'ylaymanki, barchamiz Islom Abdug'aniyevichning bu muazzam haykali shu maydonga alohida ulug'vorlik va salobat bag'ishlab turganiga guvoh bo'lmoqdami.

Ishonchim komil, bugundan boshlab ushbu majmua butun xalqimiz uchun bir umrga qutlug' va tabarruk qadamjo bo'lib qoladi, albatta.

Toshkent ahli, mamlakatimizning barcha shahar va qishloqlaridan keladigan vatandoshlarimiz, chet ellik mehmonlar, davlat va jamoat arboblari bu yerga tashrif buyurib, yodgorlik majmuasini ziyorat qilib, Birinchi Prezidentimiz xotirasiga hurmat bajo keltiradilar.

Bu maskanga qadam qo'ygan har bir inson muhtaram Islom Abdug'aniyevich yurgan yo'laklardan, xiyobonlardan o'tib, muzey bilan yaqindan tanishib, istiqlolimiz me'mori va asoschisi bilan xayolan uchrashgandek, mulqot qilgandek bo'ladi.

Barchamizga yaxshi ma'lum, O'zbekistonning dunyo hamjamiyatidan munosib o'rin egallashida ham Islom Abdug'aniyevichning xizmatlari beqiyosdir.

Fursatdan foydalanib, bugungi marosimda ishtirok etayotgan, mamlakatimizda faoliyat ko'rsatayotgan xorijiy davlatlarning elchilari va diplomatik korpus vakillari O'zbekistonning Birinchi Prezidenti xotirasiga ko'rsatayotgan hurmat va e'tiborlari uchun chin qalbidan minnatdorlik bildirishga ruxsat etgaysiz.

Aziz do'stlar!

Ishonaman, Islom Abdug'aniyevichning muhtaram haykali qad rostlagan ushbu qutlug' maskan barcha yoshlarimiz uchun Vatanga yuksak mehr va sadoqat ko'rsatib yashashning chinakam timsoliga aylangan katta tarbiya va ibrat maktabi bo'lib xizmat qiladi.

Oradan yillar, asrlar o'tadi, muhtaram Birinchi Prezidentimizning nomi va u kishi boshchiligidagi amalga oshirilgan buyuk ishlar yurtimizning shonli tarixida o'chmas qoladi bo'lib mangu qoladi.

E'tiboringiz uchun rahmat.

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING BIRINCHI PREZIDENTI ISLOM ABDUG‘ANIYEVICH KARIMOVNING XOTIRASINI ABADIYLASHTIRISH TO‘G‘RISIDA” O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

Mustaqil O‘zbekiston davlatining asoschisi, buyuk davlat va siyosat arbobi, o‘zbek xalqining ulug‘ va ardoqli farzandi, mam-lakatimizning Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimov Vatanimizni mustabid tuzum qaramligidan ozod qilib, halokat yoqasiga kelib qolgan yurtimizni qayta tikladi. Buyuk Yo‘lboshchimiz g‘oyat qaltis va tahlkali bir vaziyatda og‘ir qiyinchiliklar va sinovlarga qaramay, tarixan qisqa davrda O‘zbekistonni jadal va barqaror sur‘atlar bilan rivojlanayotgan zamonaviy demokratik davlatga aylantirdi.

Islom Abdug‘aniyevich Karimov o‘zining serqirra siyosiy faoliyati, olijanob insoniy fazilatlar bilan Vatanimizning ko‘p asrlik tarixida o‘chmas iz qoldirdi. U nafaqat O‘zbekiston, balki jahon miqyosida katta hurmat va obro‘-e‘tiborga sazovor bo‘lgan ulkan shaxs va arbob sifatida tanildi.

Ko‘p millatli O‘zbekiston xalqining qalbidan chuqur joy olgan Birinchi Prezidentimizning so‘nmas xotirasini abadiylashtirish bo‘yicha vazirliklar va idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari, mam-lakatimiz fuqarolaridan ko‘plab takliflar tushmoqda.

Xalqimizning samimiy tilaklari va xohish-irodasidan kelib chiqib, ona Vatanimiz mustaqilligi, el-yurtimiz ravnaqi yo‘lidagi buyuk tarixiy xizmatlarini inobatga olib, O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti, O‘zbekiston Qahramoni Islom Abdug‘aniyevich Karimovning yorqin xotirasini abadiylashtirish maqsadida:

1. Quyidagilar:

2016-yil oktabr oyida Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoat fondi tuzilgani;

Toshkent shahar, Yashnobod tumanining Farg‘ona yo‘li ko‘chasida joylashgan jome masjidga “Islom ota jome mas-jidi” deb nom berilgani;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 2-dekabrda “Buyuk davlat va siyosat arbobi, O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimov siymosi tasvirlangan haykalni yaratish bo‘yicha xalqaro ijodiy tanlovni tashkil etish to‘g‘risida”gi qarori qabul qilingani ma‘lumot uchun qabul qilinsin.

2. Vazirlar Mahkamasi (A.Aripov) O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimovning xotirasini abadiylashtirish chora-tadbirlari rejasini o‘rnatilgan tartibda ishlab chiqsin.

Shu munosabat bilan quyidagi vazifalar topshirilsin:

O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat va sport ishlari vazirligi, Moliya vazirligi, Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasi, O‘zbekiston Badiiy akademiyasi va Samarqand viloyati hokimligi bilan birgalikda Samarqand shahrida Islom Karimov dafn etilgan hududda yodgorlik majmuasini barpo etish;

tegishli vazirlik va idoralar, mahalliy hokimliklar bilan birgalikda O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimov siymosini yaratish bo‘yicha xalqaro ijodiy tanlovda g‘olib deb topilgan haykallarni mamlakatimiz poytaxti Toshkent shahrida, Islom Karimov tug‘ilib o‘sgan Samarqand shahrida va u kishi birinchi rahbar bo‘lib ishlagan Qashqadaryo viloyatining Qarshi shahrida o‘rnatish;

O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat va sport ishlari vazirligi, Moliya vazirligi, Adliya vazirligi, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi, O‘zbekiston Badiiy akademiyasi, Toshkent shahri va Samarqand viloyati hokimliklari birgalikda: Birinchi Prezidentimiz ko‘p yillar davomida faoliyat olib borgan Toshkent shahridagi Oqsaroy qarorgohida (O‘zbekiston ko‘chasi, 45) Islom Karimov nomidagi ilmiy-ma‘rifiy yodgorlik majmuasini tashkil etish va Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoat fondini ham ushbu manzil bo‘yicha joylashtirish; Samarqand shahrida Islom Karimov muzeyini tashkil etish;

quyidagi muassasa va obyektlarga:

Toshkent davlat texnika universitetiga;

Asaka shahridagi avtomobil zavodiga;

Farg‘ona shahridagi San‘at saroyiga;

Toshkent xalqaro aeroportiga;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi, Toshkent shahri va viloyatlardagi markaziy ko‘chalarga (mahalliy davlat hokimiyati organlari takliflari asosida) Islom Karimov nomini berish;

har yili Birinchi Prezidentimiz tavallud topgan sana – 30-yanvar kunini keng nishonlash, 2-sentabr kunini Xotira kuni sifatida yod etish. Ushbu sanalar munosabati bilan ommaviy axborot vositalarida Islom Karimov hayoti va faoliyatini keng yoritish;

oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun Islom Karimov nomidagi davlat stipendiyasini joriy etish;

Islom Karimovning hayoti va faoliyati haqida ilmiy va badiiy asarlar, hujjatli va badiiy filmlar yaratish;

Islom Karimov siymosi aks ettirilgan maxsus pochta markalarini chiqarish.

3. O‘zbekiston Milliy axborot agentligi, O‘zbekiston milliy teleradiokompaniyasi va boshqa ommaviy axborot vositalari tomonidan O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimovning xotirasini abadiylashtirish bilan bog‘liq tadbirlar keng yoritilsin.

4. Mazkur qarorning bajarilishini nazorat qilish O‘zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.Aripov zimmasiga yuklansin.

**“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING BIRINCHI PREZIDENTI, BUYUK DAVLAT VA SIYOSAT ARBOBI
ISLOM ABDUG‘ANIYEVICH KARIMOV TAVALLUDINING 80 YILLIGINI NISHONLASH TO‘G‘RISIDA”
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI**

O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti, buyuk davlat va siyosat arbobi Islom Abdug‘aniyevich Karimovning ona Vatanimiz mustaqilligi, el-yurtimiz ravnaqi yo‘lidagi ulkan tarixiy xizmatlarini inobatga olib hamda u kishining xotirasini abadiylashtirish bo‘yicha boshlangan ishlarni davom ettirish maqsadida:

1. O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi, Fanlar akademiyasi, Badiiy akademiya, Yozuvchilar uyushmasi, Islom Karimov nomidagi ilmiy-ma‘rifiy yodgorlik majmuasi, Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoat fondi, Respublika Ma‘naviyat va ma‘rifat markazi hamda keng jamoatchilikning O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti tavalludining 80 yilligini nishonlash (keyingi o‘rinlarda yubiley tadbirlari deb ataladi) to‘g‘risidagi taklifi ma‘qullansin.

2. O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov tavalludining 80 yilligini nishonlash bo‘yicha tashkiliy qo‘mita (keyingi o‘rinlarda Tashkiliy qo‘mita deb ataladi) tarkibi ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

3. Tashkiliy qo‘mita ushbu sanani nishonlash bo‘yicha tadbirlar rejasini ikki hafta muddatda ishlab chiqsin.

Tadbirlar rejasida quyidagilar nazarda tutilsin:

2018-yil yanvar oyida Samarqand shahrida Islom Karimov xotirasiga atab bunyod etilgan maqbara majmuasini ochish;

Qarshi shahrida Islom Karimov xotirasiga bag‘ishlab haykal o‘rnatish va tantanali ochilish marosimini o‘tkazish;

“O‘zbekkino” Milliy agentligi tomonidan Islom Karimov hayoti va faoliyati haqida hujjatli film yaratish;

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan “O‘zbekiston” nashriyot-matbaa ijodiy uyida “O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimov faoliyati xronikasi (solnoma)” kitobini, “Ma‘naviyat” nashriyotida Islom Karimovning “Yoshlar bugungi va ertangi hayotimizning hal qiluvchi kuchidir”, “Yuqsak ma‘naviyat – yengilmas kuch” asarlarini, shuningdek, “Prezidentga maktublar” kitobini nashr etish hamda belgilangan tartibda ta‘lim maskanlari, axborot-resurs markazlari, madaniy-ma‘rifiy muassasalar va mahallalarga yetkazish;

Samarqand shahrida O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi, Yozuvchilar uyushmasi, Respublika Ma‘naviyat va ma‘rifat markazi, Islom Karimov nomidagi ilmiy-ma‘rifiy yodgorlik majmuasi, Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoat fondi bilan birgalikda “Islom Karimov – O‘zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining asoschisi” mavzuida xalqaro ilmiy konferensiya o‘tkazish;

2018-yilning I choragida “Islom Karimov xotirasiga bag‘ishlangan eng yaxshi ilmiy-ommabop maqola” tanlovini yakunlash va uning g‘oliblarini taqdirlash;

ta‘lim muassasalari, harbiy qismlar, mehnat jamoalari va mahallalarda taniqli adib va olimlar, turli soha mutaxassislari ishtirokida O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti xotirasiga bag‘ishlangan uchrashuvlar tashkil etish.

4. Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoat fondi tomonidan “Islom Karimov – mustaqil O‘zbekiston asoschisi” kitob-albomi nashrga tayyorlangani ma‘lumot uchun qabul qilinsin.

5. O‘zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi yubiley tadbirlarida xorijiy mehmonlar, olimlar va ekspertlar ishtirokini ta‘minlashda hamda ularga respublikaga kirish vizalarining konsullik va boshqa yig‘imlar undirilmasdan rasmiylashtirilishida amaliy yordam ko‘rsatsin.

6. “O‘zbekiston havo yo‘llari” milliy aviakompaniyasi, “O‘zbekiston temir yo‘llari” aksiyadorlik jamiyati yubiley tadbirlariga taklif etilgan xorijiy mehmonlar uchun respublika ichki qatnovlariga yo‘l chiptalarini band qilish va sotib olish, ularni mamlakatimizdagi xalqaro aeroport va temir yo‘l vokzallarining VIP zallari orqali kutib olish va kuzatishni ta‘minlasin.

7. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi yubiley tadbirlarini o‘z vaqtida va uyushqoqlik bilan o‘tkazish uchun zarur mablag‘ ajratsin.

8. Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari ushbu qarorning 3-bandida nazarda tutilgan yubiley tadbirlarini o‘tkazish bo‘yicha zarur tashkiliy chora-tadbirlarni ikki hafta muddatda ishlab chiqsin va ularning o‘z vaqtida amalga oshirilishini ta‘minlasin.

9. O‘zbekiston Milliy axborot agentligi, O‘zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi va boshqa ommaviy axborot vositalariga yubiley bilan bog‘liq tadbirlarni keng yoritish tavsiya etilsin.

10. Mazkur qarorning bajarilishini nazorat qilish O‘zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.Aripov va O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Davlat maslahatchisi X.Sultonov zimmasiga yuklansin.

Temir Shirinov

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov nomidagi Ilmiy-ma'rifiy yodgorlik majmuasining rahbari

Hurmatli o'quvchilar!

Sizlarga murojaat etar ekanman, ushbu nashrimiz orqali Sizlar mamlakatimizning shakllanishi va rivojlantirish tarixining o'ziga xos xususiyatlari va butun hayotini Vatanimizga bag'ishlagan atoqli davlat va siyosat arbobi, o'zbek xalqining buyuk o'g'loni, mustaqil davlatimiz asoschisi – O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimov rahbarligida mamlakatimizda ro'y bergan ulkan o'zgarishlar bilan yanada yaqinroq tanishib olishingizga umid bildiraman.

Qiyinchiliklar va og'ir sinovlarga qaramasdan, tarixan qisqa davr ichida Islom Abdug'aniyevich rahbarligida mamlakatimiz zamonaviy, jadal va barqaror rivojlanayotgan demokratik davlatga aylandi. Mamlakatimizning Birinchi Prezidentini ko'p qirrali ijtimoiy-siyosiy faoliyati O'zbekiston tarixida o'chmas iz qoldirdi.

2017-yil 25-yanvarda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan "O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning xotirasini abadiy-

lashtirish to'g'risida"gi qaror qabul qilindi. Unga asosan Vazirlar Mahkamasi tomonidan Birinchi Prezident xotirasini abadiylashtirish bo'yicha tadbirlar Rejasi ishlab chiqildi va uning doirasida Samarqand shahrida Islom Karimov qabri hududida yodgorlik majmuasi barpo etildi, Toshkent, Samarqand va Qarshi shaharlarida mustaqil mamlakatimizning asoschisi haykallari o'rnatildi.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidentining nomi Toshkent davlat texnik universitetiga, Asaka shahridagi Avtomobil zavodiga, Farg'ona shahridagi San'at saroyiga, Toshkent xalqaro aeroportiga hamda Nukus shahri, Toshkent shahri va O'zbekistonning boshqa shaharlarining markaziy ko'chalariga berildi.

2-sentyabr kuni esa Birinchi Prezident xotirasi kuni sifatida yod etilishi belgilandi. 2017-yilning shu kuni mamlakatning barcha ta'lim muassasalarida Islom Abdug'aniyevich Karimov xotirasiga bag'ishlangan darslar o'tkazildi, ularda uning hayoti va faoliyatiga bag'ishlab yaratilgan hujjatli film namoyish etildi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining tegishli qarori bilan oliy ta'lim muassasalarining talabalari uchun Islom Karimov nomidagi Davlat stipendiyasi ta'sis etildi. O'zbekistonning Birinchi Prezidentining portreti aks ettirilgan maxsus pochta markalari chiqarildi. Davlatimiz asoschisining hayoti va faoliyati haqida ilmiy va badiiy asarlar, hujjatli filmlar yaratilmoqda.

2017-yil 25-aprelda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning Farmoniga muvofiq, mamlakatning Birinchi Prezidenti uzoq yillar davomida ishlab kelgan Oqsaroy qarorgohida Islom Karimov nomidagi Ilmiy-ma'rifiy yodgorlik majmuasi tashkil etildi, u o'zining faoliyatini Islom Karimov nomidagi Respublika ijtimoiy xayriya fondi bilan hamkorlikda amalga oshirib kelmoqda.

Yodgorlik majmuasi tarkibiga Muzey, Ilmiy-tadqiqot va ta'lim markazi hamda, kutubxona kiradi.

Yodgorlik majmuasining asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

- O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti xotirasini, uning mustaqillikka erishishdagi, mamlakatchilik qurilishdagi qo'shgan ulkan hissasini va Islom Karimov shaxsining tarixiy rolini, hamda uning merosini ommalashtirishni abadiylashtirish;

- Islom Karimovning buyuk shaxs, zamonaviy O'zbekistonning asoschisi, yaratuvchisi va arxitektori, mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasi yutuqlarini yaratuvchisi, jahon hamjamiyatida mamlakat mavqei-ni mustahkamlashga asos soluvchisi sifatida hayoti va faoliyatini o'rganish;

- aholini, avvalambor yoshlarni va xorijiy mehmonlarni, O'zbekiston rivojlanishining birinchi qadamlari va keyingi yillarda mustaqillik tarixi bilan tanishtirish, respublikaning muvaffaqiyatlarini targ'ibot qilish;

- yosh avlodni tarixiy va siyosiy madaniyat, vatanparvarlik va o'z Vatanga mas'uliyat hissida tarbiyalash.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti taval-ludining 80 yilligi arafasida Yodgorlik majmuasi to-

monidan "Islom Karimov xotirasiga bag'ishlangan eng yaxshi ilmiy-ommabop maqola" tanlovi o'tkazilmoqda. Konkurs natijalari bo'yicha g'oliblar aniqlanadi va ularga: bitta bi- rinchi o'rin, ikkita ikkinchi o'rin va uchta uchin- chi o'rinlar taqdim etiladi.

G'oliblarni tantanali mukofotlash marosimi 2018-yil 30-yanvar – Islom Abdug'aniyevich Karimovning taval- lud topgan kuni o'tkazilishi rejalashtirilmoqda.

Hozirgi kunda Muzey ekspozitsiyasini yaratish, Islom Karimov hayoti va faoliyati bilan bog'liq muzey buyum- lari va kolleksiyalari haqidagi ma'lumotlar bazasini shakllantirish bo'yicha ishlar olib borilmoqda.

Yodgorlik majmuasining rasmiy sayti (islomkarimov. uz) ochilgan bo'lib, ushbu sayt Islom Karimov rahbarli- gida O'zbekiston Respublikasi mustaqil davlat sifatida shakllanishi va mustahkamlanishining tarixi bilan tanish- tiradi hamda Majmuamiz faoliyatini yoritib boradi.

Ushbu tadbirlarning barchasi O'zbekiston Respub- likasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning hayoti va faoliyati misolida yosh avlodni tarbiyalash, uning tarixiy va siyosiy madaniyati, vatan- parvarlik hissi va o'z Vatani uchun mas'uliyatini oshirish- ga qaratilgan.

YUNESKO nomidan Islom Karimov nomidagi ilmiy-ma'rifiy yodgorlik majmuasi xodimlarini "Meros va hozirgi zamon" byulletenining birinchi soni nashrdan chiqqani bilan tabriklashga ijozat bersangiz. Ushbu nashr keng ommaga mustaqil O'zbekistonning birinchi qadamlaridan boshlab to keyingi yillardagi rivojlanish tarixi, O'zbekistonning Birinchi Prezidenti I.A. Karimov biografiyasi, ishlari, hayoti va faoliyati bilan tanishish, yodgorlik majmuasi tomonidan o'tkazilayotgan turli ilmiy va ma'rifiy tadbirlar haqida ma'lumot olish imkoniyatini taqdim etadi.

Shuningdek, turli ko'rik-tanlovlar o'tkazib, yurtimiz va xorijiy mamlakatlardagi peshqadam universitetlarda tahsil olish uchun grantlar ajratish yo'li bilan iqtidorli yoshlarga ko'maklashayotgan Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoatchilik fondi tomonidan amalga oshirilayotgan ishlar ham tahsinga sazovor ekanini ta'kidlash lozim.

Islom Karimov nomidagi ilmiy-ma'rifiy yodgorlik majmuasiga barcha tashabbuslari va ishlarida katta yutuqlar, "Meros va hozirgi zamon" byulleteniga esa doimiy va sadoqatli mushtariylarga ega bo'lishni tilayman.

Badarch Dendev

YUNESKOning O'zbekistondagi vakolatxonasi rahbari vazifasini bajaruvchi

ISLOM KARIMOV VA UNING O'ZBEKISTONNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHIDAGI ROLI

Taniqli siyosatshunos Leonid Levitin bir kun shunday degandi: "Islom Karimovning mamlakat boshqaruviga kelishini Uinston Cherrchill 1940-yilda, ya'ni Angliya halokat yoqasida turgan davrda, mamlakat rahbarligini o'z qo'liga olganiga o'xshatish mumkin. Cherrchill Angliya parlamentining quyi palatasidagi nutqida quyidagi so'zlarni aytgandi: "Men faqat mehnat, ko'z yoshlari va peshona terini taklif qila olaman. Bizni eng qayg'uli va eng og'ir sinovlar, uzundan-uzoq oylarga cho'ziladigan kurash va azob-uqubatlarni kutmoqda. Siz mendan "Maqsadimiz nima?", deb so'rashingiz mumkin. Men faqat "G'alaba!", deb javob berishim mumkin. G'alabaga bo'lgan yo'l qanchalik uzoq va mashaqqatli bo'lmasin, men faqat g'alaba deya olaman, sababi, g'alaba qozonmasak, halok bo'lishimiz muqarrar. Biz yutqazishimizga odamlar yo'l qo'ymasliklariga ishonaman"[1].

SSSR parchalanib ketganidan keyin O'zbekistondagi vaziyat, butun sobiq ittifoq hududida bo'lgani kabi, ko'p yillar davomida shakllanib kelgan xo'jalik, ishlab chiqarish va moliyaviy munosabatlarning to'liq yemirilishi, qonunchilikdagi vakuum va aholining bir qismi uchun xos bo'lgan huquqiy nigilizm tufayli yuzaga kelgan iqtisodning keskin pasayib ketishi bilan tavsiflanadi. Bu holatni shu davrgacha ustuvor hisoblangan kommunistik mafkura va shu mafkura bilan bog'liq bo'lgan qadriyatlar tizimidan keskin voz kechilishi bilan izohlash mumkin. Natijada mamlakatda inflyatsiyaning yuqori sur'atlarda oshishi, aholi real daromadlarining keskin pasayishi va ishsizlar sonining ortishi kabi salbiy tendensiyalar namoyon bo'la boshladi.

Millatlararo va urug'lararo ziddiyatlar yuzaga kela

boshladi. Undan tashqari, aholida, birinchi navbatda yoshlar orasida radikal kayfiyatlarning o'sishi hamda Afg'onistonda davom etayotgan harbiy qarama-qarshilik va Tojikistonda boshlangan fuqarolar urushi vaziyatni yanada chigallashtirishga olib kelmoqda edi.

Mana shunday muammolar O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimovga meros bo'lib qolgan edi. Aynan uning noyob yetakchilik sifatleri, metin irodasi, vatanparvarligi, chuqur va puxta o'ylangan siyosatni izchillik bilan olib borishi mamlakatning xaos holatiga tushib qolishining oldini olishga va xalq tinchligi va birdamligini saqlab qolishga imkon yaratdi.

U MDH rahbarlari orasida "Shok terapiyasi" yo'li biz uchun nomaqbuldir, odamlarni faqatgina maqsadga, hatto o'sha maqsad ezgu bo'lsada, erishish vositasi sifatida ko'rib bo'lmaydi. Men odamlar ochlik va nochorlikka duchor bo'lishlariga, aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimining yemirilishiga, bemorlar shifoxonalarsiz, bo-

lalar esa maktablarsiz qolishiga yo'l qo'ymayman" degan birinchi va katta ehtimol bilan yagona rahbar bo'ldi.

Tarixdan ma'lumki, aynan ijtimoiy-iqtisodiy formatsiyalar almashishi ro'y berayotgan keskin tarixiy o'zgarishlar davrida ijtimoiy ziddiyatlar va muammolar yanada dolzarb tusga ega bo'ladi va milliy xafvsizlik, fuqarolar tinchligi va mamlakatdagi barqarorlikka tahdid soluvchi asosiy omil bo'lib xizmat qiladi.

Islom Karimov O'zbekistonning siyosiy va iqtisodiy

rivojlanishi hamda davlat va fuqarolar jamiyati qurilishi strategiyasini xalqimizdagi tarixiy shakllangan milliy va madaniy qadriyatlardan kelib chiqib, asosiy ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy trendlarni xolisona baholagan holda belgilagan edi. Bu eng oqilona va to'g'ri tanlov edi, ya'ni bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayoni ulkan va inqilobiy o'zgarishlarsiz, balki sobitqadamlik va izchillik bilan – bosqichma-bosqich amalga oshirildi.

Prezident I. Karimov strategiyasining o'tish davridagi birinchi, va shubhasiz, eng muhim postulati, bu imkon qadar kamroq ijtimoiy yo'qotishlarsiz harakat qilish, odamlarga ziyon yetkazmaslikdan iborat edi. Islom Karimov ushbu postuladni quyidagicha bayon etgan: "O'zbekistonning o'z yangilanishi va taraqqiyot yo'lga asos qilib olingan yetakchi tamoyillardan biri kuchli ijtimoiy siyosatni amalga oshirishdan iboratdir... Ishonchli ijtimoiy kafolatlarini va aholini ijtimoiy himoyalash choralarini ta'minlash bozor o'zgarishlarining hamma bosqichlari orqali o'tadi va jamiyatimizni yangilashdan iborat g'oyat keng jarayonning boshqa yo'nalishlarini ham qamrab oladi"[2].

Mazkur strategiyaning ikkinchi postulatining mazmuni quyidagicha ifodalangan: siyosiy barqarorlikning ta'minlanishi iqtisodiy islohotlar muvaffaqiyatli kechishining zarur shartidir. Shu o'rinda I.A. Karimovning quyidagi tezisini eslash o'rinni – "yangi uy qurmasdan turib, eski uyni buzma", ya'ni – avvalgi davlat apparatini shoshib, puxta o'ylamasdan turib buzish, foydadan ko'ra ko'proq ziyon yetkazadi, bu ishda izchil yo'l tutish zarur.

Mamlakatni isloh qilish va milliy davlatchilik poydevorini shakllanirish strategiyasini amalga oshirishda Islom Karimov tomonidan qo'yilgan birinchi qadam, bu tanxan juda qisqa muddatlarda Bosh Qonun – O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining ishlab chiqilishi va qabul qilinishi bo'ldi. Islom Abdug'aniyevich yangi Konstitutsiyani yaratish bo'yicha komissiyaga rahbarlik qilishi va mamlakatda davlat va jamiyat qurilishining asosiy prinsiplarini ishlab chiqish va mustahkamlashda bevosita ishtirok etdi. Uning muhim holatlari quyidagilarda qayd qilingan:

- davlat xalq irodasini ifoda etib, uning manfaatlariga xizmat qiladi;
- O'zbekiston xalqini millatidan qat'i nazar, mamlakat fuqarolari tashkil etadi;
- barcha fuqarolar bir xil huquq va erkinliklarga ega bo'lib, jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, shaxsiy shaxsi va ijtimoiy mavqeidan qat'i nazar, qonun oldida tengdirlar.

Konstitutsiyada iqtisodiy faoliyat, tadbirkorlik va mehnat erkinligi davlat tomonidan kafolatlanganligi; teng huquqlilik, mulkchilikning barcha shakllari, shu jumladan xususiy mulkning huquqiy himoyasi va daxlsizligi; shuningdek davlat hokimiyatining tizimi qonun chiqaruvchi, ijroiya va sud hokimiyatiga bo'linishi belgilab qo'yildi. Sud hokimiyati tizimining yaxlitligini shakllantirish bo'yicha masalalar muvaffaqiyatli tarzda hal qilindi.

Bundan tashqari, mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari tizimi – mahalla institutini rivojlantirish va mustahkamlashga alohida e'tibor qaratildi.

Qisqa muddatda milliy Qurolli kuchlar va xavfsizlik organlari tizimi yaratilib, O'zbekiston Respublikasining davlat suvereniteti va hududiy yaxlitligini, konstitutsiyaviy tuzumini, jamoat tartibini ishonchli himoya qilinishi ta'minlandi va xalqaro terrorizm va ekstremizmga, narkoagressiyaga qarshi kurash yo'lga qo'yildi.

Prezident Islom Karimov tashabbusi bilan mintaqadagi ijtimoiy-siyosiy vaziyatning va mamlakat xavfsizligining chuqur tahlili asosida mamlakatda tinchlik, xotirjamlik va barqarorlikni saqlashga ko'maklashuvchi xavfsizlikni ta'minlashning yaxlit tizimi to'liq ishlashi uchun mustahkam huquqiy asosni yaratib bergan "O'zbekiston Respublikasining harbiy doktrinasi to'g'risida", "O'zbekiston Respublikasining Milliy xavfsizlik konsepsiyasi" va boshqa bir qator hujjatlar qabul qilindi.

Parlament Ombudsmani, Inson huquqlari bo'yicha milliy markaz kabi bir qator fuqarolik va jamoat

institutlarini shakllantirish bilan bog'liq masalalar ham Islom Karimovning diqqat markazida bo'ldi.

Birinci Prezident rahbarligi ostida O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosiy faoliyati Konsepsiyasi ishlab chiqilgan bo'lib, uning negizida tinchliksevarlik va boshqa davlatlarning ichki ishlariga aralashmaslik, paydo bo'luvchi ziddiyatlar va nizolarni faqat tinchlik, siyosiy yo'l bilan hal qilish yotardi. Bu hujjat 2012-yili mamlakat parlamenti tomonidan tasdiqlandi.

Islom Karimov O'zbekiston vujudga kelgan barcha ziddiyatlarni, hech qanday harbiy-siyosiy bloklarga qo'shilmasdan, o'z hududida xorijiy harbiy bazalarning joylashtirilishini va mamlakat tashqarisida o'z harbiy xizmatchilarining bo'lishiga yo'l qo'ymasdan faqat tinchlik va siyosiy yo'l bilan hal etish pozitsiyasida mustahkam turishini bir necha bor ta'kidlab o'tgan.

U doimo "bizning xalqimizga tinchlik va osoyishtalik kerak. Bu – O'zbekiston xalqining istagi, bu – bizning xalqimizning maqsadi, bu – uning qat'iy qarori" ekaniga alohida urg'u berar edi.

Mustaqillikka erishilgandan so'ng Birinci Prezident rahbarligi ostida O'zbekistonning faol tashqi siyosati

amalga oshirib kelingan. Islom Karimov bir necha bor BMT Bosh assambleyasida va boshqa xalqaro tashkilotlarning sessiyalarida so'zga chiqqan va ularda eng muhim va dolzarb xalqaro muammolarni hal qilish bo'yicha eng oqilona va jo'yali tashabbuslarni taklif etgan.

Uning terrorizm va narkobiznesga qarshi kurashish hamda Markaziy Osiyoda "xavfsizlik kamari"ni shakllantirish bo'yicha kuchlarni birlashtirish taklifi O'zbekistonda ShHT Mintaqaviy terrorizmga qarshi tuzilmasining shtab-kvartirasi ochilishi hamda Markaziy Osiyoda yadro qurolidan ozod zona yaratilishi uchun asos bo'lib xizmat qildi.

O'zbekiston ShHTga asos solgan mamlakatdan biri bo'ldi va bu muhim mintaqaviy tashkilotda ikki marotaba raislik qildi.

2016-yil iyun oyida Toshkentda Shanxay Hamkorlik Tashkilotida O'zbekiston Respublikasi raislik qilgan davrda ShHTga a'zo davlatlar rahbarlari Kengashining yig'ilishi o'tkazilib. ShHT faoliyatini takomillashtirish va kelajakda har xil yo'nalishlarda hamkorlikni kengaytirish bo'yicha muhim hujjat va qarorlar qabul qilindi.

Islom Karimov Markaziy Osiyo haqida so'z yuritganda, dunyo sal kam yuz yillarga unutgan Markaziy Osiyo deb nomlanuvchi geosiyosiy kenglik hozirda o'zini yangi sifatda ko'rsatmoqda va siyosiy sharoitlarda o'ziga xos bo'lmagan o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda, deb ta'kidlab o'tardi. Shu bilan bir vaqtda bu mintaq, hozirgi kunda bu yerda ko'pchilik mamlakatlarning siyosiy va iqtisodiy manfaatlarini markazlashayotgan davrda tashqi siyosiy kursni shakllantirish strategiyasida muhim va hal etuvchi element bo'lib qolmoqda.

Markaziy Osiyo instituti direktori, ushbu mintaqa masalalari bo'yicha Amerikaning yetakchi mutaxassislaridan biri hisoblangan Frederik Starning fikricha, "Markaziy Osiyodagi davlatlar ichida faqat O'zbekiston mintaqaviy barqarorlikni ta'minlovchi kuch sifatida ko'rilishi mumkin"[3].

Milliy iqtisodiyotning shakllantirilishi va uning tubdan isloh qilinishi, shu jumladan bozor iqtisodiyotining huquqiy asoslarining yaratilishi mamlakatning mustaqil rivojlanishi va O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishning eng muhim va ustuvor asoslari bo'lib qoldi. Islom Karimovning fikriga ko'ra, "faqat kuchli va mustahkam huquqiy asos mavjud bo'lsagina zamonaviy bozor iqtisodiyotiga ega yangi jamiyat yaratish mumkin" [4].

Birinchi Prezident tomonidan amalga oshirilgan kompleks islohotlar natijasida iqtisodiyotda tuzilmaviy o'zgarishlar, barcha moliyaviy institutlar va real sektor tarmoqlarining barqaror va uzluksiz ishlashini ta'minlash, bozor mexanizmlarini keng tatbiq qilish, ishlab chiqarish

sarmoyalar jalb qilindi. Bularning barchasi mamlakatning iqtisodiy salohiyati va jahon bozorida raqobatbardoshligini oshirishga, kelajakdagi rivojlanishi uchun mustahkam asos yaratilishiga yordam berdi.

Mamlakatda respublikamiz uchun mutlaqo yangi bo'lgan neft-kimyo va avtomobilsozlik kabi yuqori texnologik sanoat tarmoqlari yaratildi. Farmatsevtika, kimyo sanoati, qishloq xo'jaligi va temir yo'l mashinasozligi, shuningdek elektrotexnika, to'qimachilik mahsulotlari hamda zamonaviy qurilish materiallarini ishlab chiqarish sohalari yanada rivojlana boshladi.

O'z imkoniyatlari va salohiyatiga ko'ra noyob hisoblangan Sho'rtan gaz-kimyo majmuasi, Qo'ng'iro't soda zavodi, Dehqonobod kaliyli o'g'itlar zavodi, Andijon, Samarqand, Toshkent va Xorazm viloyatlarida avtomobil zavodlari kabi sanoat ob'ektlari barpo etildi.

Zamonaviy davlatni rivojlangan infratuzilmasiz tasavvur qilish mumkin emas. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida milliy potensialni oshirish va ularni xalq xo'jaligining barcha tarmoqlariga keng tatbiq qilish bo'yicha ishlar tez sur'atlarda amalga oshirildi. Muhandislik-kommunikatsiya va yo'l-transport infratuzilmasini rivojlantirish va modernizatsiya qilish Dasturi ishlab chiqildi va amalga oshirilmoqda.

Ko'pgina o'zgarishlar bilan bir qatorda Qamchiq tog' dovonida o'tkazilgan noyob tonnel orqali Angren-Pop, shuningdek Toshguzar-Boysun-Qumqo'rg'on temir yo'l liniyalari qurildi. Markaziy Osiyoda birinchi bo'lib Toshkent-Samarqand-Buxoro-Qarshi yo'nalishi bo'yicha tezkor temir yo'l qatnovi ochildi.

Xalqaro aeroportlar modernizatsiya qilindi, "Navoi" aeroporti va O'zbek milliy avtomagistrali bazasida xalqaro logistika markazlari tashkil qilindi.

diversifikatsiyasi, texnik va texnologik jihatdan uzluksiz yangilanishi va rivojlantirilishi izchillik bilan amalga oshirildi, buning uchun yirik investitsiyalar, jumladan xorijiy

Mustaqillik yillarida mamlakatning, shahar va qishloqlarining tashqi qiyofasi tubdan o'zgardi. Hozirgi

kunda O'zbekiston katta qurilish maydoniga aylangan. Har yili yangi sanoat korxonalari ishga tushirilmoqda, o'quv maskanlari, sog'liqni saqlash muassasalari va boshqa turdagi ijtimoiy soha ob'ektlari qurilmoqda. Alohida diqqat keng miqyosda amalga oshirilayotgan turar joy qurilishiga qaratilmoqda.

Islom Abdug'aniyevich tashabbusi bo'yicha qishloq aholisi uchun shahar sharoitlariga yaqinlashtirilgan yashash sharoitlarini yaratish maqsadida imtiyozli shartlarda uzoq muddatli ipoteka kreditlari ajratilishi bilan Qishloq joylarda namunaviy loyihalar bo'yicha yakka tartibdagi uy-joy qurilishi davlat dasturi qabul qilindi.

Islom Karimovning puxta o'ylangan va izchil amalga oshirilayotgan siyosati tufayli mamlakatning agrar sohasi tubdan isloh qilinib, bugungi kunda qishloq xo'jalik asosini fermerlik xo'jaliklari tashkil etadi. Bu yerda juda muhim bir jihatga e'tibor qaratish lozim, don mustaqil-

ligiga erishish orqali aholini uzluksiz un va non bilan ta'minlash barobarida o'zimizdagi ishlab chiqarish hisobiga aholining go'sht, sut va go'sht-sut mahsulotlariga bo'lgan ehtiyojini to'liq qondirish masalasi hal etildi. Sanab o'tilgan yutuqlarda Islom Karimovning fidokorona mehnati eng muhim rol o'ynagan edi.

Mustaqillikning ilk yillaridan boshlab Islom Karimov tomonidan zamonaviy O'zbekiston uchun yangi bo'lgan bozor iqtisodiyotining asoslari yaratildi. Bozor infrazuzilmasi institutlarini yaratish va raqobat muhitini shakllantirish orqali bozor iqtisodiyoti munosabatlarining

mexa- nizmi ishga tushirildi.

Milliy iqtisodiyotda kichik va xususiy biznes muhim o'rinni egalladi. Xususiy sektor vakillari uchun imtiyozlar va preferentsiyalar belgilandi, xom-ashyo resurslaridan foydalanish uchun imkoniyatlar yaratildi.

O'zbekiston 25 yil ichida barcha sohalaridagi muvaffaqiyatlarini va dinamik rivojlanishini namoyish etgan holda, o'z fuqarolari xavfsizligini ta'minlash, ularning moddiy farovonligi va ijtimoiy himoyasini oshirish, shuningdek turli xizmatlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi masalalariga alohida e'tibor qaratadigan barqaror mamlakatga aylandi.

Islom Karimov tomonidan yaratilgan "o'zbek modeli" asosida amalga oshirilayotgan islohotlar bir necha bor ekspertlar tomonidan yuqori e'tirofga sazovor bo'lganlar.

Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan hamkorlik qilish bo'yicha Yevroparlament delegatsiyasining raisi Iveta Grigule so'zlariga ko'ra, "25 yil avval qanday holatda va qanday merosga ega bo'la turib O'zbekiston rivojla-

nishni boshlaganini hisobga oladigan bo'lsak, mamlakat mustaqillik yillarida aql bovar qilmas yutuqlarga erishgan"[5].

Keng ko'lamli o'zgarishlar natijasini aholi soni bir yarim barobarga ortgan sharoitda jon boshiga to'g'ri keladigan daromadning bir necha barobarga ortganida ham ko'rish mumkin. Shahar va qishloqlarning qiyofasi tubdan o'zgartirildi, ishlab chiqarish va ijtimoiy sohaning zamonaviy infratuzilmasi yaratildi, bularning barchasi rivojlanishning "o'zbek modeli" hamda mamlakat ravnaqi, har bir fuqaro manfaatini uchun davom ettirilayotgan islohotlar siyosatining yorqin ifodasidir.

Pirovard natijada, Islom Karimov aytganidek: "Biz nafaqat mamlakatda ijtimoiy-siyosiy barqarorlikka, balki mamlakatni yangilash bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlar aholi tomonidan keng qo'llab-quvvatlanishiga ham erishdik"[6].

Istiqbolni aniq ko'ra bilish va xalqning aql bovar qilmas kuchiga ishonch unga quyidagi ilhomlantiruvchi va mobilizatsiyalovchi maqsadli tezisni shakllantirish imkoniyatini berdi: "O'zbekiston – kelajagi buyuk davlat". Yetakchining bunday pozitsiyasi, albatta, mamlakatdagi psixologik muhitga ta'sir etgan, insonlarning yangi dunyoqarashini shakllantirishga hal qiluvchi ta'sir ko'rsatgan, jamiyat hayotining barcha sohalarida keng qamrovli islohotlarni muvaffaqiyatli amalga oshirishga yordam berdi.

Mamlakatda insonning hayoti va faoliyatini, ruhiyati va ma'naviyatini qamrab oluvchi ijtimoiy-siyosiy muhit qaror topib, bu O'zbekistonda shakllanayotgan insonparvar jamiyatning ma'naviy qiyofasini, siyosiy legitimligini, ijtimoiy va huquqiy barqarorligini aniqlab bergan edi.

Eski aqida va andozalardan butunlay voz kechib, Islom Karimov tashabbusi bilan kadrlarni tayyorlash

bo'yicha Milliy dasturi ishlab chiqildi va amalga oshirildi, zamonaviy xalqaro standartlari asosida ta'lim tizimini tubdan islohot qilindi. Bu O'zbekistonda davlat siyosatining ustivor yo'nalishi bo'lib qoldi. Mamlakatda Yevropa va Osiyoning Vestminster universiteti, Singapur menejmentni rivojlantirish instituti, Turin politexnika universiteti, Rossiya neft va gaz universiteti, Moskva davlat universiteti, Rossiya iqtisodiyot universiteti, Janubiy Koreyaning Inxa universiteti kabi yetakchi oliy o'quv yurtlarining filiallari faoliyat yuritib kelmoqda.

Islom Karimov o'sib borayotgan yosh avlodni tarbiyalashning prinsipial yangi tizimini yaratish va hayotga tatbiq qilish ishlariga bevosita rahbarlik qildi, pirovard natijada bizning yoshlarimiz tafakkuri va dunyoqarashi tubdan o'zgardi.

Mamlakatning millionlab farzandlari, yigit va qizlari yangi ta'lim standartlari va o'quv dasturlari, umuminsoniy va milliy qadriyatlar asosida ta'lim va tarbiyaning shunday yuqori darajasini olayptilarki, bu ularga kelgusida hayotda munosib o'rinlarini egallab, O'zbekistonning samarali ta'lim modelini, uning xalqaro sahnada raqobatbardoshligini yaqqol namoyish etib kelishmoqda.

Islom Karimovning faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biri, bu onalik va bolalikni muhofaza qilish, o'sib

borayotgan avlod salomatligini, ma'naviyati, ahloqi va jismoniy tarbiyasini mustahkamlash masalalari bo'lgan. Bu yo'nalishning davomi sifatida Birinchi Prezidentimiz tashabbusi bilan "Sog'lom avlod uchun" ordenining ta'sis etilishi va mustaqil O'zbekiston tarixida birinchi nodavlat xayriya tashkiloti hisoblangan shu nomdagi jamg'armaning tashkil etilishi. Shu bilan birga, "Sog'lom ona – sog'lom bola" davlat dasturi qabul qilinib, uning asosiy

maqsadi mamlakatimizda onalik va bolalik himoya qilinishini yaxshilashdan iborat bo'lib, ushbu dastur xalqaro hamjamiyat tomonidan yuqori baholandi.

Sog'liqni saqlash sohasida tizimli davlat siyosatining yuqori samaradorligi bugungi kunda O'zbekistonning barcha fuqarolari yuqori malakali tibbiy xizmatlardan

foydalanish imkoniyatiga ega ekani bilan tasdiqlanmoqda. Davlat tomonidan kafolatlangan bepul shoshilinch tibbiy yordamning va maxsus ilmiy-amaliy tibbiy markazlar tarmog'ining prinsipial yangi tizimlari shakllantirilgan. Hamma viloyatlarda ko'p tarmoqli, tibbiy, perinatal va skrining markazlari faoliyat yuritmoqda. Sog'liqni saqlash muassasalarining ishi BSST standartlariga javob beruvchi profilaktika, tashxis va davolashning yetakchi texnologiyalariga asoslangan.

Mustaqillik yillarida mamlakatda onalar va bolalar o'limi uch marotabaga qisqargan. Aholi, va eng asosiysi, bolalar va yoshlar salomatligining umumiy ko'rsatkichlari

o'sib bormoqda. Insonlarning turmush va salomatlik sifatleri yaxshilandi. Eraklarda o'rtacha umr ko'rish davomiyligi 66 dan 73,5 yoshgacha, ayollarda esa – 75 yoshgacha ortdi.

Shunday qilib, Prezident Islom Karimov tomonidan belgilab berilgan mamlakatdagi barcha o'zgarishlarni "Islahotlar islohotlar uchun emas, insonlar uchun" deb ta'riflangan bosh mezonni amalda namoyon bo'ldi.

O'zbekistonda barcha millatlarning vakillari qonun bilan kafolatlangan batamom teng huquqlarga egadirlar. Islom Karimov barcha fuqarolarning millati va imkoniyatlariga munosibligi, ijtimoiy kelib chiqishi, ma'lumoti, kasbi va diniy e'tiqodidan qat'i nazar tengligi kafolati edi.

"O'zbekiston – bizning umumiy uyimiz" – bu Islom Karimovning aniq ifodalangan va izchillik bilan amalga oshiriluvchi tezi tinchlik va millatlararo hamjihatlik saqlanishiga yordam berdi.

Hozirda O'zbekistonda 130 dan oshiq millat va etnik vakillari tinchlik va o'zaro totuvlikda yashab kelmog'ida. Ularga o'z milliy madaniyatlarini, tilini, milliy hunarlarini, an'analarni va urflarini rivojlantirish uchun barcha imkoniyatlar yaratilgan. Maktablar va oliy o'quv yurtlarida yettita tilda – o'zbek, qoraqalpoq, rus, qozoq, qirg'iz, tojik va turkman tillarida ta'lim berib kelinmoqda. Ko'pgina tillarda ro'znomalar, oynomalar, kitoblarni chop etilmoqda, teleko'rsatuvlar va radioeshittirishlar e'fira chiqmoqda. 140 taga yaqin respublika va hududiy milliy madaniy markazlari faoliyat yuritmoqda. Milliy va madaniy turmushning bunday turfa ko'rinishlari mamlakatda hayotning ajralmas qismi sifatida ko'riladi, u jamiyatning takrorlanmas va boy umumiy madaniyatini shakllantiradi.

Mamlakatdagi tinchlik va xotirjamlik, millatlararo va

fuqarolararo hamjihatlik, O'zbekiston halqining birligi va birdamligi uning bebaho boyligi va Mustaqillikning bosh yutug'i hisoblanib, jamiyatdagi barqarorlikning muhim omili bo'lib qoladi. Millatlararo munosabatlarni mustahkamlashda O'zbekistonning pozitiv tajribasi hozirgi kunda ko'pgina davlatlarda o'rganib kelinmoqda.

Islom Abdug'aniyevich bizning xalqimizning ma'naviy boyliklariga hurmat bilan munosabatda bo'lishni, bizning muqaddas dinimizni, an'analарimizni va urf-odatlarimizni, bebaho tarixiy merosni saqlab qolishni va rivojlantirishni davlat siyosati darajasiga ko'tardi. Prezident ma'naviy tiklanish jarayonining, milliy o'zini-o'zi anglashni mustahkamlash, xalqning tarixiy xotirasini tiklash, O'zbekistonning zamonaviy rivojlanishini oziqlantiruvchi uning yirik ilmiy va madaniy potensialini ehtiyotkorlik bilan saqlashning tashabbuskori bo'lgan.

Islom Karimovning urinishlari evaziga bu dunyoda yashagan va ijod qilgan "Mashriq Rennessansi" kabi noyob voqelikdek buyuk merosni tashkil etgan atoqli davlat arboblari va olimlarning, mutafakkirlar va ma'rifatchilarining nomlari tiklandi.

Islom Karimovning novatorlik kuchi, bu tanlangan yo'l to'g'riligiga qat'iy ishongan holda, jamiyat hayotining

barcha sohalarida islohotlarni amalga oshirish barobari-da mamlakatning bir tuzumdan boshqa tuzumga o'tish jarayonini qat'iyatlik va donolik bilan boshqarganidadir.

O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidentining butun hayoti Islom Abdug'aniyevich Karimov o'zbek xalqining buyuk o'g'loni ekanligini, o'zining butun hayotini Vatanga xizmat qilishga bag'shida etganligini ko'rsatdi.

1. Левитин Л. Узбекистан на историческом повороте. – М., 2001. – 4–5–6.

2. Каримов И.А. Узбекистан на пороге XXI века: угрозы безопасности, условия и гарантии прогресса. / По пути безопасности и стабильности развития. Т. 6. – Тошкент: Ўзбекистон, 1997. – 169–6.

3. Starr F.S. Making Eurasia Stable // Foreign Affairs, 1996, January/ February. № 1. Vol. 75. – P. 80–92.

4. Каримов И.А. Узбекистан по пути углубления экономических реформ. – Тошкент: Ўзбекистон, 1995. – 27–6.

5. 2017 йил 19 январдаги "Народное слово"

6. Каримов И.А. Узбекистан: 16 лет независимого развития. – Тошкент: Ўзбекистон, 2007. – 10–6.

Umid Azizov

*Islom Karimov nomidagi Yodgorlik majmuasining
xalqaro bo'lim mudiri*

Dilnoza Sobirova

*Islom Karimov nomidagi Respublika xayriya jamoat
fondi xodimi*

"OTASH KABI YONIB, O'ZGALAR YO'LINI YORIT!"

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning rafiqasi Tatyana Akbarovna Karimova bilan suhbat

– Hurmatli Tatyana Akbarovna! Shu kunlarda O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimov tavalludining 80 yilligi nishonlanmoqda. U kishini Yurtboshimiz sifatida yaxshi taniymiz. Birinchi Prezidentimiz kundalik hayotda, oila davrasida qanday bo'lganlari o'quvchilarimizni qiziqtirishi tabiiy.

Biz Islom Abdug'aniyevichni irodali, sobitqadam, qat'iyatli, jasur, yuksak obro' qozongan donishmand inson deb bilamiz. Bunday fazilatlar qanday shakllangan? U kishining bolalik yillari haqida Sizga nimalar ma'lum?

Oilaviy surat. 1928-yil. Abdug'ani ota (1894-yilda tug'ilgan), Sano-bar aya (1902-yilda tug'ilgan), farzandlari Mehriniso (1920-yilda tug'ilgan), Amonullo (1922-yilda tug'ilgan) va Ibodullo (1926-yilda tug'ilgan) bilan

– Haqiqatan ham, Islom Abdug'aniyevichning butun hayoti fe'l-atvoridagi o'ziga xos xislatlar haqida shahodat beradi. Nimagaki erishgan bo'lsalar, bari o'sha xislatlari tufaylidir.

Islom Abdug'aniyevichning bolaligi urush va urush- dan keyingi og'ir damlarga to'g'ri keldi. Kichikligidayoq peshona teri bilan non topish nima ekanini bildi. Samarqandning eski shahar qismida yashagan oddiy oila. Islom Abdug'aniyevich maktabga chiqqan kezlari rus tilini bilmas edi, ammo bukilmas irodasi, qat'iyati va sobitqadamligi bois maktabni oltin medalga bitirdi. U yozgan insholar namuna o'laroq butun sinfga o'qib berilar edi. Keyinroq sinfdoshlaridan biri tan olishicha, uning insholaridan oliy o'quv yurtiga kirish imtihonida "shpargalka" sifatida foydalanishgan. Shu tariqa oddiy oilada voyaga yetgan yigit maktabni muvaffaqiyatli tamomlab, taqdiriga peshvoz chiqmoq uchun safarga otlandi. O'sha kezlari oltin medal va olam-olam orzular uning

bor-yo'q bisoti edi. U kindik qoni to'kilgan ona zaminga mustaqil O'zbekistonning Birinchi Prezidenti bo'lib manguga qaytdi.

Sinfdoshlaridan biri Islom Abdug'aniyevichning shaxsiy maslagini yorqin namoyon etuvchi, maktab yillariga doir bir voqeani xotirlagan edi. Yozgi meva yig'im-terimi payti yoshi ulug' bir kishi bolalardan kelajakda kim bo'lishlari haqida so'raydi. Ko'pchilik uchuvchi, tokar kabi kasblarni egallash istagini bildiradi. Islom Abdug'aniyevichning javobi esa bolalarni ham, kattalarni ham hayron qoldiradi: "Men Amir Temur kabi ulug' inson bo'laman!".

Maktab yillaridanoq Maksim Gorkiy hikoyasi personaji – o'z jonidan kechgan, yuragini mash'al kabi yoqib xalqni qutqarib qolgan Danko eng sevimli adabiy qahramoni edi. Uning "Otash kabi yonib, o'zgalar yo'lini yorit!" degan shiori yosh Islom Abdug'aniyevichning yuragida muhrlanib qoldi. Bu keyinroq Prezidentning hayotiy maslagiga aylandi.

– Sizlar qanday tanishgansizlar? Bo'lajak turmush o'rtog'ingiz Islom Abdug'aniyevich qalbinizni qanday zabt etganlar?

– Islom Abdug'aniyevich bilan 1970-yili Samarqandda, muhandislik-texnologiya fakultetining oxirgi kursida o'qigan kezlirim tanishganmiz. Birinchi ushrashuvimiz uning akasi Ibod G'aniyevichning uyida bo'lgan. Ibod G'aniyevichning rafiqasi Xayriniso Sultonovna mening xolavachcham edi. Men talabalar yotoqxonasida istiqomat qilar, darsdan keyin ularning uyiga tez-tez mehmonga borib turar edim. Ibod G'aniyevich oqko'ngil, aqlli va odamshavanda inson, boz ustiga, yaxshi suhbatdosh ham edi.

Yangi yil bayrami eshik qoqib turgan kunlarning birida ularning uyida o'tgan navbatdagi mehmondorchilikdan so'ng endigina ketishga taraddud ko'rib turganimda yosh bir yigit kelib qoldi. Uni menga Ibod G'aniyevichning ukasi deb tanishtirishdi. Bu Islom Abdug'aniyevich edi. Birinchi uchrashuvimizda deyarli gaplashmadik. O'shanda opam yo'ldan kelgan mehmon qo'lini yuvishi uchun ko'zadan suv quyib berishimni so'radi. Keyin oila davrasida yana bir-ikki bor uchrashdik.

Kechagidek yodimda, martning yettinchi kuni, ayni bayram arafasi edi. Ko'klamning xush iforga to'la iliq havosi. Shig'alab yog'ib o'tgan yomg'irdan keyin atrof-borliq toza, musaffo va go'zal bo'lib ketgan. Ko'lmaklarda

osmon parchasi aks etar, ko'ngillar yorishib, farahbaxsh hislarga limmo-lim to'lgan edi. Men talabalar yotoqxonasida edim. Ittifoqo meni birov so'rab kelganini xabar qilishdi. Kelgan kim ekani yetti uxlab tushimga ham kirmagani rost. Chiqib ko'rdimki, meni yo'qlab kelgan odam Islom Abdug'aniyevich ekan.

U meni xiyobonda sayr qilishga taklif qildi. Biz ilk bor yolg'iz o'zimiz ko'rishib, gaplashib turgan edik. Ta'biat, ob-havo, o'qish haqida suhbatlashdik. Odatiy suhbat. Lekin sayr asnosida Islom Abdug'aniyevich to'xtab, hech kutilmaganda "Menga turmushga chiqasizmi?" deb so'radi. Men uchun bu mutlaqo kutilmagan hol edi. Qanday izohlashni ham bilmayman, men shunday holga tushgan edim: aql vaziyatni hali to'liq anglab, baholab bo'lmagan, qalb va yurak "ha" deya javob berib bo'lgan edi. Ko'ngil shubhayu gumondan xoli kezlarda shunday bo'ladi. Men bu insonning kuchi, samimiyati, jozibasi, qat'iyati va nadir bir ohanrabosini sezgan bo'lsam kerak... Men "ha" deya javob berdim. Bari ana shunday kechgan edi. Bor-yo'g'i bir necha qisqa uchrashuv...

Islom Abdug'aniyevich aprelda ota-onamdan qo'limni so'ragani Quvasoyga bordi. To'yimiz may oyida dastlab Samarqandda, keyinroq Quvasoyda bo'lib o'tdi.

– Islom Abdugʻaniyevich bilan koʻp yillar birga hayot kechirdingiz. Umr yoʻlingiz, birgalikda qanday qiyinchiliklarni yengib oʻtganingiz xususida ham soʻzlab bersangiz.

– Toʻydan keyin Toshkentdagi ikki xonali kvartirada juda oddiy hayot kechira boshladik. Bu kvartirani Islom Abdugʻaniyevich Davlat plan komiteti raisining yordamchisi boʻlgan kezlarda olganlar. Tinch-totuv yashaganmiz, maoshimiz barcha ehtiyojlarimizga yetmagani bois taʼmirlash ishlarini oʻzimiz qilganmiz. Boʻyoq olib kelib, oʻzimiz xona oqlaganmiz, eshik boʻyaganmiz, polni loklaganmiz, balkon derazasiga oyna solganmiz. Hech qachon taʼmir ishidan qochmaganmiz! Odatda, Islom Abdugʻaniyevich uydagi taʼmir yumushlarini oʻzi qilardi. Barcha ishlari baroridan kelar edi. Sirasini aytganda, u barini oʻz qoʻli bilan qilishni yaxshi koʻrardi. Kerak paytda qidirib qolmasdik, uyimizda turli asboblarning solingan butun boshli jomadon boʻlardir. Parma, boʻyoq choʻtkasi, qisqich, ombur, buragich, bolgʻa va boshqa birtalay asboblarning zarur paytda jonga oro kirardi.

Bir gal Islom Abdugʻaniyevich pol boʻyayotib lok hididan qattiq zaharlandi. Kuchli astma xuruji boshlandi, lekin “tez yordam” chaqirishga izn bermadilar. Tuni

bilan sut ichirdim. Oʻsha zaharlanishdan keyin boʻyoq hidini xushlamaydigan boʻlib qoldilar.

Islom Abdugʻaniyevich shanba va yakshanba kunlari odatda soat 3-4 ga qadar ishlar, keyin zarur boʻlsa birgalikda oqlash va boʻyash yumushlarini qilardik.

Islom Abdugʻaniyevich qanday lavozimda ishlagan, hech qachon xizmat vazifasidan foydalanmagan, vakolatini suiisteʼmol qilmaganiga guvohman. Undan pastroq darajadagi mansabdorlar ham boshqacha yashar va gohida tanlagan hayot tarzimiz bois ustimizdan kulishar edi.

Hatto davlat bogʻ-hovlisida yashaganimizda ham avvalgidek aksar ishlarni oʻzi qilishni afzal bilardi. Masalan, kechqurun ishdan keyin devorga kartina osish yoki mebel oʻrnini oʻzgartirish fikri tugʻilib qolardi. Garchi men eʼtiroz bildirib, bu ishni ertasi kuni xizmatchilar bilan qilishini soʻrasam-da, Islom Abdugʻaniyevich kutib oʻtirmay oʻzi ishga kirishib ketardi.

– *Birinchi Prezidentimiz hayotiga doir biz bilmagan yana qanday jihatlar bor?*

– Faqat yaqinlari ko'rgan jihatlar – Islom Abdug'aniyevichning ayrim shaxsiy fazilatlar, yaqinlariga, umuman, hayotga munosabati xususida ham so'zlab bersam.

U gul sovg'a qilishni xush ko'rar edi. Oila qurganimizning dastlabki kezlarida ham, keyinchalik Prezident bo'lganlaridan so'ng ham. Hatto bog'-hovlida sayr qilib yurganimizda Islom Abdug'aniyevich hamisha biror gullagan novda yoki chechak topib, menga tuhfa etar edi. Bu xotiralarni qalbim to'rida saqlayman...

Ko'klam payti, dam olish kunlari tennis kortidagi mashg'ulotlardan keyin bog'-hovlida sayr qilib yurganlarida Islom Abdug'aniyevich sheriklari rafiqalariga olib borishi uchun xushbo'y shumurtdan guldasta qilib berishni yaxshi ko'rar edi. Yozda esa shumurt o'rniga o'zi sevgan rayhon gullaridan hadya etardi. Hamisha odamlar ko'ngliga yorug'lik ulashishni istardilar.

Islom Abdug'aniyevich osongina buyumlarning bahridan o'tardi. Sovg'a ulashishni yoqtirardilar-da. Uyimizda hamisha ko'plab suvenirlar bo'lar edi. Uyga mehmon kelib, kuzatayotganimizda qo'llariga tushgan buyumni hadya qilib yuborardilar. Yashirib nima qildim, men olib qolishni istagan buyumni sovg'a qilib yuborsalar ranjigan paytlarim ham bo'lgan. Islom Ab-

dug'aniyevich istaganini tuhfa etib yuborishi mumkin edi. Muhimi sovg'a mehmonga yoqsa bas.

Bundan esa bir alam mamnuniyat tuyardilar.

Islom Abdug'aniyevich tabiatni yaxshi ko'rar, borliqni tinglay olar, his qila bilar edi. Bu zavqni o'zi his etib qolmay, yon-atrofidagilar ham undan bahra olishini istardi. Hatto bunday his-tuyg'ulardan yiroq odamlar ham vaqt o'tishi bilan, qayerda bo'lmasin, xiyobondami, bog'-hovlidami, tog'dami – tabiatdagi o'zgarishlarni kuzatish, undan hayrat tuyishni o'rgandi. Ayniqsa, gullagan daraxtni ko'rganida Islom Abdug'aniyevichning kayfiyati ko'tarilardi. Uning uchun oppoq paxta kabi qiyg'os gullaydigan gilos va olchadan chiroylisi yo'q edi. Daraxtlar ko'klamda ilk barg chiqarganini ko'rganda xursand bo'lib ketar, kuzda arg'uvon tusga kirganida esa hayratga cho'mar edilar. Qor qoplagan daraxtlar, xususan, qarag'ay va qoraqarag'ayni zavq ila tomosha qilardilar. Qayinlar esa ko'rkamligi va muloyimligi bilan uni maftun etardi. Kashtan, eman, lola daraxti hamda qayinlarni xush ko'rardilar.

Bir gal ikkitagina laylak qishlagani keldi, keyinroq ular soni yetmish-saksonga yetdi. "Qo'shni"larimiz o'ta nozikta'b emasmi, Islom Abdug'aniyevich avvalo o'zi qushlarga ehtiyotkor munosabatda bo'lar va boshqa-

lardan ham shuni talab qilar edi. Deylik, birov laylaklar yoniga borib ularni qo'rqitsa, qattiq ranjir edilar. Axir, ular o'ta sezgir va nafis mavjudotlarda. Kechki qorong'i osmonda oppoq laylaklarning parvozi hayratomuz manzara edi, albatta.

Islom Abdug'aniyevich uchun oppoq qushlar tinchlik, ezigulik, baxtu saodat va osoyishtalik timsoli edi. Na faqat o'zi, balki butun mamlakat uchun laylaklar o'ziga xos ramzga aylangani bejiz emas. Bu keyingi yillarda bunyod etilgan me'moriy obidalarda ham aks etgan. Toshkent markazidagi "Ezigulik" arkasi hamda Anjumanlar saroyi ustidagi parvoz etayotgan kumushrang qushlar timsolini ko'rib, bunga amin bo'lish mumkin.

Qattiqqo'l, ammo adolatli inson edilar. O'zlariga ham, atrofdagilarga ham talabchan edilar. U kishining hayot tarzini, ta'bir joiz bo'lsa, zohidona deb sifatlash mumkin. Taom tanovul qilishda qanoatli, bo'shashib

ketishga also yo'l qo'ymas edilar. Yoshliklaridan sportga oshno yashaganlar. Hamisha yaxshi sport formasida bo'lishga intilganlar. Hayotining so'nggi kunlariga qadar mashq zaliga borishni kanda qilmaganlar. Qolaversa, suzish va tennis bilan shug'ullanganlar.

U kishi hamisha tin olmasdan ishlar, safar va dam olish uchun vaqt sarflashni lozim topmas edi. Nega ki, muammolarning oxiri yo'q edi. Ammo favqulodda imkon tug'ilib qolgan kezlarda yilda bir necha marta toqqa, Toshkent yaqinidagi Qaynarsoy maskaniga ikki-uch kunga chiqar edik. U yerda Islom Abdug'aniyevich bir zumga nafas rostlab olishi mumkin edi. U kishi mahalliy manzaralarni yaxshi ko'rar, yurtimiz tabiati go'zalligini benazir deb hisoblar edi.

Shifokorlarga murojaat qilishni xush ko'rmas edilar va u kishini biror tibbiy ko'rikka borish uchun ko'ndirish oson bo'lmas edi. Butun fikru xayollari ish bilan band bo'lardi.

– Birinchi Prezidentimiz qanday ota, qanday bobo bo'lganlari haqida ham so'zlab bersangiz.

– Islom Abdug'aniyevich qorni, alalxusus, birinchi qorni juda yaxshi ko'rardi. Qorda farzandlar, keyinroq nabiralar bilan sayr qilish uchun hamisha vaqt topishga intildilar. Islom Abdug'aniyevich bolalarni suzish, qo'rqmay suv tubiga sho'ng'ish, velosiped minishga

hazirladi. Men qizimiz Lola kichkinaligida uni chanada uchirib, o'z bobo yasash uchun ko'chaga olib chiqar edilar. Kuchda paraxt barglarini to'plardik, o'sha gerbariylar

hozirgacha saqlanadi. Yakshanba kunlari esa bog'-hovli-da velosipedda uchardik.

Keyinroq Islom Abdug'aniyevich bog'-hovli hududi-da o'shanday tuganmas zavq ila nabiralar bilan sayr qildi, ularga ham suzish, velosiped minish va tabiat go'zalligini his etishni o'rgatdi. Bolalar skeytbord va rolikda ucha-yotganini tomosha qilishni yaxshi ko'rardilar. Ularning abjirligidan hayratga tushardilar, bu boradagina oddiy kuzatuvchi edilar.

Islom Abdugʻaniyevich Prezident boʻlganlaridan keyin ishga yanada koʻproq diqqat-eʼtibor qaratdilar va oila uchun yanada kamroq vaqt qolgan edi. Biz deyarli biror yerga bormasdik. Asosan biznikiga kelishardi. Uch-toʻrt oila bilan doʻstona aloqalarimiz boʻlib, ular bilan gohida bayramlarda koʻrishardik.

Taqdir menga butun umr Islom Abdugʻaniyevichga xizmat qilishni nasib etdi. Men turmush oʻrtogʻim ishlashi uchun, xususan, Prezident boʻlganlaridan keyin imkon qadar kerakli shart-sharoit yaratishga intildim. Negaki, Islom Abdugʻaniyevich uchun ish juda ham muhim ekanini yaxshi bilar edim.

U kishi kuchli iroda va xarakter sohibi boʻlib, koʻp va xoʻb ishlar edilar. Biz oila qurgan kezlارimizda allaqa-

chon kamolga yetgan yigit edilar. Men oʻshandayoq u kishining shaxsiyati koʻlamini anglagan, oʻta murakkab, lekin sharaflı bir yoʻlni bosib oʻtajagini his etgan edim.

Men hamisha Islom Abdugʻaniyevichga hamnafas boʻldim. Mendan butun umr izlanish, oʻsish, matonatli boʻlish va tushunishga odatlanish, takomillashish yoʻli-dan yurmoq talab etildi. Negaki, umr yoʻldoshim mudom oʻqib-izlanib yuksak choʻqqilar sari talpinardi. Muhabbat bizni bir tanu bir jonga aylantirdi, butun hayot yoʻlimizni yoritdi...

L. Mahmudova va Yu. Sirsova suhbatlashdi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BIRINCHI PREZIDENTI ISLOM KARIMOVNING BMT DOIRASIDA TASHABBUSLARI VA ULARNING AMALGA OSHIRILISHI

Davlat faqatgina uning hukumati o'z ichki va tashqi siyosatini to'raligicha mustaqil olib bora olgandagina suveren bo'lishi mumkin.

Shu munosabat bilan, har bir davlatning mustaqillik qo'lga kiritilganidan so'ng eng muhim va kechiktirib bo'lmaydigan vazifalaridan biri, bu uning suveren davlat va xalqaro huquqning teng huquqli ob'ekti sifatida tan olinishi bo'yicha ishlarni olib borishdir.

Ushbu maqsadga erishish uchun ikkita asosiy yo'l bor. Bular alohida har bir davlat bilan diplomatik ishlarni olib borish yoki xalqaro tuzilmalar, masalan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) singari global va nufuzli mexanizm orqali tan olinishga erishishdir.

Birinchi yo'lni bosib o'tishda xalqaro huquqning asosiy sub'ektlari va xalqaro maydondagi ishtirokchilar – suveren davlatlar bilan aloqa qilish zarur. Shuning uchun bu yerda o'rnatiladigan aloqalar mustahkamroq bo'ladi, biroq ushbu jarayon rivojlangan tashqi siyosiy apparatni talab etadi hamda sezilarli darajadagi resurslar va vaqtni oladi.

Ikkinchi yo'l esa, bir qarashda, haddan tashqari umumiy va biroz yuzaki bo'lib tuyulishi mumkin, chunki BMT Bosh Assambleyasining yakuniy qarori odatda davlat suvereniteti va mustaqilligini to'g'ridan-to'g'ri tan olish emas, balki uni Tashkilot a'zoligiga qabul qilish to'g'risida qarorni qabul qilishdan iborat bo'ladi xolos.

Shu bilan birga, unutmazlik lozimki, u yoki bu davlatning mustaqilligini har bir mamlakat o'zining milliy manfaatlaridan kelib chiqqan holda qabul qiladi. Ayrim mamlakatlar tarixiy, madaniy, diniy umumiylik yoki o'zining siyosiy mulohazalariga tayangan holda biron-bir yangi mamlakatning tan olinishini tezlashtiradi, biroq ko'plab mamlakatlar, odatda, betaraf pozitsiyani egalaydi va o'zi uchun deyarli notanish bo'lgan yangi mamlakatni tan olishga shoshilmaydi.

Aksariyat hollarda ko'pchilikni tashkil qiluvchi aynan shunday mamlakatlar uchun Birlashgan Millatlar Tashkilotining ijobiy qarori "yo'lchiroqning yashil chirog'i" vazifasini o'tab beradi.

O'zbekiston o'zining mustaqil davlat qurilishining boshidanoq ushbu nufuzli xalqaro tuzilmaga alohida ahamiyat bergan holda, o'zi uchun eng ustuvor vazifani belgilab olgan edi. O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A. Karimovning BMT Bosh kotibi Butros G'aliy nomiga o'z innauguratsiyasidan keyin bir kun o'tib – 1992 yilning 6 yanvarida O'zbekiston Respublikasini Birlashgan Millatlar Tashkiloti a'zoligiga qabul qilishni so'rab yozilgan maktubni imzolagani buni isbotlaydi. Ya'ni, bu amalda yangi mustaqil davlatning prezidenti lavozimga kirishganidan keyin qo'ygan birinchi siyosiy qadami edi. Ta'kidlash lozimki, o'sha vaqtda O'zbekistondagi ichki va uning atrofidagi siyosiy vaziyat o'ta mavhum va notinch edi.

1992-yilning 2-martida BMT Bosh Assambleyasining 82-yalpi yig'ilishida 46/226-sonli rezolyutsiya qabul qilinib, ushbu hujjat tarkibida O'zbekistonni Birlashgan Millatlar Tashkiloti a'zoligiga qabul qilish to'g'risidagi qaror o'rin olgandi.

Ushbu voqea respublikaning rivojlanishida yangi bosqichning boshlanishini anglatib, faol xalqaro, ilmiy-texnik va madaniy-gumanitar hamkorlikni olib borish uchun keng imkoniyatlarni ochib berdi.

Vaqt o'tishi bilan O'zbekiston dunyoning 130 dan ziyod mamlakati bilan diplomatik munosabatlarni o'rnatdi, 100 dan ortiq xalqaro tashkilotlarga a'zo bo'ldi. O'zbekiston Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Islom Hamkorlik Tashkiloti, Shanxay Hamkorlik Tashkiloti, Yevropada Xavfsizlik va Hamkorlik Tashkiloti, Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi va boshqa nufuzli xalqaro tuzilmalarning ishida faol ishtirok etib kelmoqda va mintaqaviy hamda global ahamiyatga ega bo'lgan ko'plab muammolarni hal etishda katta hissa qo'shmoqda.

Shu bilan birga, BMT barcha mamlakatlar uchun o'zini namoyon etish, mintaqaviy muammolar va ularning yechimi bo'yicha bayonot berish uchun eng maqbul va qulay maydon bo'lib kelgan va shunday bo'lib qolmoqda.

O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti

bir necha marotaba BMT Bosh Assambleyasi va boshqa xalqaro tashkilotlarda nutq soʻzlagan hamda xalqaro miqyosdagi dolzarb muammolarni hal etish yuzasidan oʻzining, ayrim hollarda, kutilmagan, biroq samimiy va xolisona yondoshuvlarini taklif etgan. Shu tariqa, BMTning eng yuqori minbaridan u birinchilar qatorida XXI asr “vabosi” – terrorizm va u bilan chambarchas bogʻliq boʻlgan narkobiznesga qarshi birgalikda kurashish masalasini koʻtardi va Markaziy Osiyoda “xavfsizlik kamari”ni shakllantirish boʻyicha aniq chora-tadbirlarni taklif etdi. Ushbu tashabbuslar Narkotik moddalarni, psixotrop vositalarni va ularning prekursorlarining noqonuniy aylanishiga qarshi kurashish boʻyicha Markaziy Osiyo mintaqaviy muvofiqlashtiruvchi axborot-tahlil markazi (MOMMAM)ni tashkil etishda hamda Oʻzbekistonda SHHTning Mintaqaviy aksiterror tuzilmasi qarorgohining ochilishida oʻzining amaliy ijrosini topdi.

Bundan tashqari, aynan BMT Markaziy Osiyoda yadro qurolidan xoli boʻlgan hududni shakllantirishda muhim ahamiyatni kasb etdi. Uning tashabbuskori Islom Karimov edi. Demak, 2014-yilning 6-mayida BMTning bosh qarorgohida yadroviy qurolga ega davlatlar – Buyuk Britaniya, Xitoy, Rossiya, AQSh va Fransiya tomonidan Markaziy Osiyoda yadro qurolidan xoli zona toʻgʻrisidagi shartnomaga qoʻshimcha sifatida xavfsizlik kafolatlari boʻyicha Bayonnoma imzolandi.

Shu tariqa, nafaqat Markaziy Osiyo davlatlari oʻz hududlarida yadroviy qurolni joylashtirishdan voz kechishini maʼlum qildilar, balki yadro quroliga ega besh-ta davlatlar ham Markaziy Osiyoning yadroviy qurolsiz mintaqa maqomini hurmat qilish va mintaqamamlakatlari nisbatan yadroviy qurolni qoʻllamaslik hamda uni qoʻllash boʻyicha tahdid solmaslik majburiyatini oʻz zim-malariga oldilar. Bu bilan Markaziy Osiyoda yadro qurolidan xoli zonani yaratish jarayoni yakuniga yetdi.

Birlashgan Millatlar Tashkiloti va uning tuzilmalari ham global, ham mintaqaviy darajadagi turli vazifalar va muammolarni hal etishda koʻmaklashib keladi. Shu maʼnoda Oʻzbekiston uchun BMTning qoʻllab-quvvatlashi nafaqat siyosiy, balki madaniy-gumanitar sohalar-da ham zarurdir. Bu kabi qoʻllab-quvvatlash va koʻmak, avvallari, yaʼni shoʻro davrida Oʻzbekiston tarixi haqida, yumshoq qilib aytganda, deyarli maʼlumot berilmaganini hisobga oladigan boʻlsak, yaqqol seziladi. Ushbu respublikaga “xom ashyoni yetkazib beruvchi” vazifasi yuklatilib, uning aholisi asosan qishloq xoʻjaligi bilan shugʻullanishi lozim boʻlgan edi. Uning rahbariyati u yoki bu inshootni qurish boʻyicha mustaqil qaror qa-

bul qila olmasdi, hammasiga markazdan ruxsat olish kerak edi. Xomashyo zaxiralarini qazib chiqarish va ishlab chiqarish boʻyicha quvvatlarni rivojlantirish ustuvor yoʻnalish sanalgani uchun respublikada biron-bir ilmiy yoki madaniy tuzilmani yaratish uchun ruxsatni olishga chin maʼnoda “jang qilib” erishishga toʻgʻri kelardi.

Axir bu zamin Amir Temur, Mirzo Ulugʻbek, Zahiriddin Muhammad Bobur, Imom al-Buxoriy, Bahovuddin Naqshband, Abu Ali ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy, Muhammad Xorazmiy, Ahmad al-Fargʻoniy, Imom at-Termiziy, Imom al-Moturidiy, Alisher Navoiy, Mahmud az-Zamaxshariy va boshqalar kabi noyob “Sharqiy Renessans”ni yaratgan yetuk davlat arboblari va olimlarini, mutafakkirlarni, shoirlaru maʼrifatchilarni oʻstirib ulgʻaytirgan. Ular oʻtmishda ilm-fan, taʼlim, maʼnaviy madaniyat markazlariga aylangan va bugungi kunda Jahon madaniy merosi roʻyxatiga kiritilgan koʻrkam shaharlarda yashab, ijod qilganlar.

Oʻzbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov xalqimizning maʼnaviy qadriyatlarini, anʼanalari va urf-odatlarini, bebaho tarixiy merosiga hurmat bilan munosabatda boʻlishni davlat siyosati darajasiga olib chiqdi.

Shu bilan Oʻzbekistonning bugungi rivojlanishini taʼminlab kelayotgan maʼnaviy yuksalish, milliy oʻzini anglashni mustahkamlash, xalqning tarixiy xotirasini tiklash, uning ulkan ilmiy va madaniy salohiyatini asrab-avaylash jarayoni boshlandi.

BMT qoshidagi YUNESKO kabi nufuzli tuzilmaning tashabbusi hamda davlatimiz rahbari va jahon hamjamiyatining qoʻllab-quvvatlashi bilan Samarqandning 2750 yilligi, Qarshining 2700 yilligi, Buxoro, Xiva, Termizning 2500 yilligi, Margʻilonning 2000 yilligi va Oʻzbekistondagi boshqa shaharlarning yubiley-lari keng nishonlandi.

Hozir butun dunyo hamjamiyati Oʻzbekiston zaminida yashagan va ijod qilgan yetuk davlat arboblari va olimlar, shoirlar va maʼrifatchilarning Islom tsivilizatsiyasi va jahon ilm-fani rivojiga qoʻshgan ulkan hissasini eʼtirof etmoqda. Ularning nomlari jahon tsivilizatsiyasi tarixiga zarhal harflar bilan bitilgan, ularning sharofati bilan dunyo Oʻzbekistonning oʻzi haqida ham yanada koʻproq maʼlumotga ega boʻldi.

Umid Azizov

Islom Karimov nomidagi Yodgorlik majmuasining xalqaro boʻlim mudiri

MUSTAQIL O'ZBEKISTON ME'MORCHILIGI YECHIMLARIDA ISLOM KARIMOV QARASHLARINING IFODA ETILISHI

Men Islom Abdug'aniyevich Karimovning rahbarligi ostida 26 yil ishladim. Davlatimiz rahbari qanchalik mamlakatimiz tarixini va xalqning ehtiyojlarini sezishlariga men doimo hayron qolganman. Men bu insonning noodatiy, noyob fikrlashiga, bir necha o'n yillar oldindan shaharsozlik masalalarini istiqbolli yechimlarini ko'ra bilishlariga qoyil qolishdan to'xtamasdim.

Qaror va farmoyishlar bilan tasdiqlangan davlat siyosati darajasiga keltirilgan muhim shaharsozlik va arxitektura dasturlari nafaqat shaharning, balki tuman markazlari, shahar posyolkalarining bosh rejalarini ishlab chiqishga va o'zgartirishga yordam berdi. Bu mustaqil O'zbekiston mintaqalarining yangi ko'rinishini yaratishga va qiyofasining o'zgarishiga olib keldi.

Har qanday loyihani tasdiqlashdan avval ularning homaki nusxalarini va maketlarining taqdimoti o'tkazilar, ularni Islom Abdug'aniyevich diqqat bilan har tomonlama o'rganib chiqardi. Davlatimiz rahbari har doim konseptual ahamiyatga ega bo'lgan qimmatbaho tanbehlar qilardi, hamda ob'ektlarning fasad qismlari bo'yicha o'zlarining topshiriqlarini berardilar. Ba'zida, hattoki, ornamentlarga alohida elementlarni qo'shardilar: bu

buyuk inson uchun hech narsada mayda ishlar mavjud bo'lmagan.

Bizning mamlakatimizning poytaxtida katta o'zgarishlar sodir bo'ldi. Hashamdor maydonlar va binolar shaharning go'zal va betakror ko'rinishini yaratmoqda.

Mustaqillik maydoni tanib bo'lmas darajada o'zgaradi. Poytaxtimizdagi markaziy maydon ko'rinishining o'zgarishi – to'laligicha va butunlay Birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning xizmatlaridir. Bugungi kunda, uni to'liq bir ansambl bezab turibdi. Mustaqillik maydoniga kiraverishda yuksaklarga parvoz qilishga intilayotgan laylaklar bilan bezatilgan "Ezgulik" arki ("Yaxshi va mardonavor maqsadlar arki") bilan bezatilgan. Undan o'tgandan keyin Mustaqillik va insonparvarlik haykaliga manzara ochiladi. Mustaqillik va Baxtli ona haykali, hamda Xotira maydonidan tashkil topgan. Abadiy olov yonida o'z bolalarining Ikkinchi jahon urushi frontidan qaytishini kutolmagan Motamsaro ona bosh egib quyi solib o'tiribdi. Ularning ismlari "Xotira kitobi"ga zarhal harflar bilan yozib qo'yilgan. Arxitektura kompleksi O'zbekistonning viloyat markazlarida o'ziga xos ko'rinishlarda takrorlandi.

“Mustaqillik” va “insonparvarlik” tushunchalarida bizning eng qimmatli yutuq, eng katta boyligimiz o‘z aksini topgan, ularni biz ko‘z qorachig‘idek asrashimiz va kelajak avlodlarga yetkazib berishimiz kerak!” – dedi O‘zbekistonning Birinchi Prezidenti haykalning poyiga gulchambarni qo‘yayotib.

Shu bilan birga, Mustaqillik maydonida joylashgan Oliy Majlis Senati, Vazirlar Mahkamasi binolari qayta konstruksiyalandi.

Islom Abduq‘aniyevichning tashabbusi bo‘yicha Amir Temur maydoni to‘liq qayta shakllantirildi, uning markazida buyuk siyosiy arbob va sarkarda Amir Temurga

haykal barpo etildi.

Bo‘zsuv kanalining qirg‘og‘ida repressiya qurbonlari xotirasiga bag‘ishlangan “Shahidlar xotirasi” yodgorlik kompleksi joylashgan.

O‘z vaqtida sovet hukumatining jazolovchi organlari bu yerda qatl etishlarni amalga oshirganlar. Aynan shu yerda, ziyolilarning eng sara namoyondalari: yozuvchilar, olimlar, adabiyotchilar, aktyorlar, muhandislar, otib o‘ldirilganlar. Qurbonlar orasida – shunday buyuk siymolardan Abdulla Qodiriy, Fitrat, Cho‘lpon bo‘lganlar. Kompleksning hududida XIX asr oxirlaridan boshlab va to O‘zbekiston mustaqillikka erishguncha bo‘lgan davrda voqealar haqida so‘zlab beruvchi repressiya qurbonlari xotirasi Muzeyi yaratilgan. Bu yodgorlikning g‘oyasi, asosiy mohiyati va arxitekturasi O‘zbekistonning Birinchi Prezidenti I.A. Karimov tomonidan bevosita aniq belgilab berilgan edi.

Islom Abug‘aniyevichning o‘tgan asr atoqli muta-fakkirlari va jamoat arboblarning nomlari bilan bog‘liq ob‘ektlar haqidagi jonkuyarliklari alohida fahrni paydo qildi. U xalqimizning ma‘naviy qadriyatlariga hurmat bilan munosabatda bo‘lishni, bizning muqaddas dinimizni, an‘analar va urf-odatlarimizning saqlanishi va rivojlanishini davlat siyosati darajasiga ko‘tardi.

Birinchi Prezidentimiz bizning buyuk ajdodlarimizning merosini tiklash bo‘yicha vazifalar berar va ishlarning bajarilishini diqqat bilan kuzatardi, ushbu ob‘ektlarga tashrif buyurardi.

O‘zbek xalqining ma‘naviy va tarixiy merosini tiklash maqsadida yodgorlik komplekslarini tiklash va qurish bo‘yicha ahamiyatli ishlar amalga oshirildi, ular buyuk

davlat arboblarning va olimlarining, mutafakkirlarning, shoirlar va ma'rifatchilarning yubiley sanalariga ochiladilar.

Muhim ahamiyatli voqealar qatoriga – Sohibqiron Amir Temur-ning 660 yilligi, Mirzo Ulug'bekning 600 yilligi, Imom Al-Buxoriyning 1225 yilligi, Ahmad Al-Farg'oniyni 1200 yilligi, Abduholiq G'ijduvoniyni 900 yilligi, Xoji Axror Valining 600 yilligi, Buxoro, Xiva va Termezning 2500 yilliklari, Shahrisabz va Qarshining 2700 yilliklari, Samarqandning 2750 yilligi, Marg'ilonning 2000 yilligi, Toshkentning 2200 yilligi.

Ko'rsatib o'tilgan yubiley tadbirlar O'zbekistonda keng nishonlandi, mahalliy jamoatchilik tomonidan iliq qo'llab-quvvatlandi, YUNESKO va boshqa nufuzli xalqaro tashkilotlar tomonidan tan olindi.

Islom Karimov qishloq joylarining ijtimoiy muammolariga alohida e'tiborini qaratardi. Uning topshirig'i va bevosita rahbarligi ostida qishloq joylarida qurish uchun bir qavatli va 3 va 4 xonadan iborat turar-joy binolarining namunali loyihalari ishlab chiqilgan. Bu aholiga shahar-nikidan qolishmaydigan har tomonlama qulayliklarga ega bo'lish imkonini berdi.

Islom Abdug'aniyevichning ko'rsatmasi bo'yicha Buxoro, Farg'ona va Termez shaharlarida madaniy-oqartuv shahar qurilishi komplekslari barpo etildi, ularning har biri o'z ichiga teatr, amfiteatr, kutubxona, muzey binolarini hamda sportkompleks va haykallari bilan markaziy

maydonlarni egallagan.

Islom Abdug'aniyevichning bu tashabbusi O'zbekiston hududi bo'yicha madaniy-oqartuv infratuzilmasini ancha bir tekisda taqsimlashga imkon berdi.

O'tgan davrga nazar solganimizda biz ko'rib turibmiz: O'zbekiston shunchalik o'zgarib ketdiki, unga 5-10 yil oldin tashrif buyurgan insonlar ham tanimay qoldilar.

Hamyurtlarimiz va xorijiy mehmonlar uzoq bo'lmagan vaqt davomida amalga oshgan o'zgarishlardan hayratda qolmoqdalar.

Birinchi Prezidentimizning O'zbekiston zamonaviy qiyofasi me'morchilik yechimlarida ifodalangan tashabbuslari hali ko'p yillar davomida mamlakatimizda shaharsozlik rivojining yo'nalishini belgilab beradi.

Azamat Tuxtayev

*O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan arxitektor,
O'zbekiston Respublikasining arxitektura va qurilish
bo'yicha davlat qo'mitasining raisi va raisining birinchi
o'rinbosari (2000-2017)*

ISLOM KARIMOVNING O'ZBEKISTON XALQI MA'NAVIY MEROSI TIKLANISHIGA QO'SHGAN HISSASI

"Tarix haqiqati shuni ko'rsatadiki, tomirida milliy g'urur, Vatan ishq jo'sh urgan odamgina buyuk ishlarga qodir bo'ladi. Biz shunday ma'naviy muhit yaratishimiz kerakki, yurtimizning har bir burchagida, barcha shahar va qishloqlarimiz qiyofasida Vatandan faxrlanish hissi ko'zimizni, qalbimizni yashnatib tursin"[1].

Xalqimizning qadimgi boy madaniyati va tirixiga murojaat qilar ekanmiz, me'moriy inshootlar milliy san'atimiz durdonalari orasida alohida o'rin tutganiga ishonch hosil qilamiz. Buni Samarqand, Buxoro, Toshkent, Xiva, Shahrisabz, Qarshi, Termiz kabi dunyoga mashhur bo'lgan shaharlarimizning qiyofasini bezab turgan betakror va o'lmas tarixiy yodgorliklar yorqin tasdiqlab turibdi. Shak-shubhasiz, jahonda bunday boy va bebaho merosga ega bo'lgan mamlakatlar juda kam. Shu bilan birga, bunday noyob merosning munosib vorislari bo'lish, uni kelajak avlodlar uchun tegishli cha asrab-avaylash, milliy an'analar va sohaning ijodiy rivojlanishini izchillik bilan davom ettirish bizdan ulkan mas'uliyatni talab etuvchi dolzarb vazifalardir. Mustaqillikning ilk kunlaridanoq mamlakatimizda me'moriy va monumental san'atni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biriga aylandi. O'tgan yillarda O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimovning shaxsiy tashabbusi va amaliy sa'y-harakatlari evaziga bu sohalar nafaqat tiklandi, balki yangi, yanayam yuqori darajaga ko'tarildi. Ko'z oldimizda mamlakatimizda nisbatan qisqa davr ichida ulkan ishlar amalga oshirildi: milliy o'zlikni anglash, dunyoga mashhur ajdodari-mizning sharaflil nomlarini tiklash va xotirasini abadiylashtirishga yordam beradigan me'moriy majmualar va maqbaralar qad ko'tardi va tiklandi. Ushbu barcha majmualar milliy ruh va tabiat, xalqimizning ishonchi, hayotiy qarashlari va intilishlariga mos tarzda har bir mintaqaning o'ziga xos xususiyatlari, shaharsozlik talablari va landschaft dizayni bilan uyg'un holda yaratildi. Aynan

shuning uchun ham mamlakatimizning turli hududlari va shaharlarida bunyod etilgan ajoyib me'moriy majmualar nafaqat hamyurtlarimizning, balki xorijlik mehmonlar va sayyohlarning chinakam hayrati va tahsiniga sazovor bo'lmoqda. Davlatimiz rahbari me'morlar va quruvchilar e'tiborini shu kabi ustuvor vazifalarga qaratar ekan, mamlakatimiz uchun muhim ijtimoiy-siyosiy va ma'naviy ahamiyat kasb etgan betakror xotira majmualarini qurishga qaratilgan dasturni ishlab chiqish va amalga oshirishda bevosita rahbarga aylandi. Har bir yirik majmuaning me'moriy loyihasini yaratish va uning qurilishi shaxsan O'zbekiston Prezidentining g'oyalari va takliflari asosida amalga oshirildi.

1998-yilning 23-oktyabrida Samarqand yaqinida Imom al-Buxoriyning 1225 yilligi sharafiga uning maqbarasi ochildi. Majmua olimning ulkan obro'si va beqiyos maqomiga mos tarzda bunyod etildi. Maqbara mahobati va betakror me'moriy g'oyalari bilan barchada zavq uyg'otadi. Davlatimiz rahbari I.A. Karimov majmuaning ochilish marosimida ta'kidlaganidek, "bu qutlug' mas-kanni bunyod etgan ustalarimizning mehnati har qancha tahsinga arziydi... Bir so'z bilan aytganda, uning bunyodkori butun O'zbekistondir".

Mazkur xotira majmuasining bunyod etilish tarixi uning loyihasi mamlakat Prezidentining chuqur mu-lohazalari asosida yaratilganidan dalolat beradi. Davlatimiz rahbari keyinchalik ham ushbu mavzuga bir necha marotaba qaytib, loyihani yangi g'oyalar va takliflar bilan boyitdi. U maxsus qurilish maydonchasiga kelib, diqqat bilan ishlarning ketish jarayonini kuzatdi, har

bir inshootni sinchiklab ko'zdan kechirdi, favvoralar qanday bo'lishi, maqbara hovlisidagi qadimgi hovuzni o'zining tabiiy holatini saqlab qolgan holda qanday tiklash, qabrdan maqbaragacha tushish uchun yo'lakni qanday qurish, qanday qandillarni o'rnatish, marmar toshni sifati va rangiga qarab qanday tanlash kerakligi va boshqalar xususida qimmatli maslahatlar va ko'rsatmalarini berdi.

2002-yilda Termiz shahrining 2500 yilligi tantanali nishonlandi. Surxon vohasi dunyoda jahon sivilizatsiyasining beshiklaridan biri sifatida tan olingan. Uning me'moriy yodgorliklari va arxeologik topilmalari bu o'lka haqiqatan ham qadimgi madaniyat o'chog'i ekanini tasdiqlamoqda. Hakim at-Termiziy maqbarasi aynan shunday so'nmas tarixiy yodgorliklardan biridir. Xalq tilida ushbu inshoot Termiz-ota maqbarasi, deb ham ataladi va haqli ravishda janubiy vohaning durdonasi sifatida tan olingan. Majmuani kelajak avlodlar uchun asrab-avaylash maqsadida bu yerda Davlatimiz rahbari I.A. Karimovning bevosita rahbarligi ostida ulkan qurilish, ta'mirlash va obodonlashtirish ishlari amalga oshirildi. Natijada maqbara ajoyib betakror qiyofaga ega bo'ldi.

Birinchi Prezidentimiz 2002-yilning 2-aprelida Termiz shahrining yubileyiga bag'ishlangan tantanali marosimda ta'kidlaganidek, "Imom Termiziy, Hakim Termiziy, Sulton Saodat, Qirq qiz maqbaralarining tubdan tiklanishi... nafaqat Termiz shahri, balki butun Surxon vohasining qiyofasini sezilarli tarzda o'zgartirib yubordi".

Davlatimiz rahbarining 2003 yilning 27 noyabrida muqaddas Buxoro zaminidagi Bahovuddin Naqshband maqbarasi ulug'vor me'moriy majmuasining ochilish marosimida aytib o'tgan quyidagi so'zlari madaniy va ma'naviy qadriyatlarimizning keng qatlamini tushunib yetishga asoslangan milliy o'zligimizni anglash g'oyasiga bo'lgan doimiy qiziqishning yorqin tasdig'i bo'la oladi: "Sizlarga ochiq aytsam, Bahovuddin Naqshband bobomizning mana shu muqaddas qadamjosini obod qilish fikri ko'p yillardan buyon xayolimni band etib kelardi. Har safar shu muqaddas dargohni ziyorat qilganimda shu buyuk zotning ruhi oldida qandaydir o'zimni qarz-dor deb his etardim... Va o'tgan yilning oktyabr oyida ana shu niyatda atay vaqt ajratib Toshkentdan bu yerga maxsus keldim. Bu ishga daxldor bo'lgan rahbarlar, loyihachilar va quruvchilar bilan yodgorlik majmuasini yangitdan bunyod etish masalasini shu joyning o'zida muhokama qilganimizda boshqa inshootlar bilan birga, mana shu yangi ayvonning qayerda va qanday shaklda

bo'lishini o'z qo'lim bilan chizib bergan edim. Odamni hayratga soladigan tomoni shundaki, quruvchilar shu loyiha bo'yicha ish boshlaganida aynan shu paytda belgilab bosilgan joydan ilgari mavjud bo'lgan eski ayvonning ko'milib ketgan poydevori chiqibdi. Bularning barchasi mana shu maskanning ilohiy xosiyatidan, Bahovuddin Naqshband bobomizning ruhi barhayotligidan yana bir dalolatdir, desam, o'ylaymanki, sizlar ham bu fikrga qo'shilasizlar"[2].

Toshkentdagi Hazrati Imom me'moriy majmuasi xalqimizning boy ma'naviy merosining bir qismi bo'lib, unda Hazrati Usmonning amri bilan yozilgan Qur'onning nusxalaridan biri saqlanadi. Bugungi kunda bu yer muqaddas majmua bo'lib, musulmon olamida katta nufuzga ega. Uning tarkibiga kiruvchi tarixiy yodgorliklar – Kaffol Shoshiy maqbarasi, Tilla Shayx va Namozgoh masjidlari xalqimiz tomonidan asrlar davomida har tomonlama asrab kelinmoqda va muhofaza qilinmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A. Karimovning 2007-yil 20-fevraldagi "Hazrati Imom (Hastimom) jamoatchilik jamg'armasini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi qaroridan kelib chiqib, qisqa muddatda bu yerda keng ko'lamli qurilish, ta'mirlash va obodonlashtirish ishlari bajarildi.

Hozirgi paytda mamlakatimizda chuqur o'ylangan va ilmiy asoslangan yondoshuvlar negizida yaratilgan har bir memorial majmua chinakam milliy ahamiyat kasb etib, har bir hamyurtimizning qalbi va yuragidan munosib joy egalladi. Yurtimizda tarixiy va me'moriy yodgorliklarni qurish, ta'mirlash va tiklash bo'yicha olib borilayotgan keng ko'lamdagi ishlar nafaqat xalqimizning, balki dunyo hamjamiyatining ham e'tibori va e'tirofiga loyiqdir. Xususan, Ta'lim, fan va madaniyat masalalari bo'yicha Islom tashkiloti (AYSYSKO) 2007-yilda Toshkent shahrini "Islom madaniyati poytaxti" deb e'lon qildi. Mamlakatimizga tashrif buyurayotgan sayyohlar va ziyoratchilarning soni yildan yilga ortib bormoqda.

Monumental san'atning o'ziga xos xususiyati shundan iboratki, u "tipik" me'morchilikdan farqli o'laroq, o'zining mumtozligi va betakrorligini namoyish etadi, ijtimoiy hayotning ma'naviy rivojlanishini ta'minlashda ulkan xizmat ko'rsatadi. Mustaqillikning ilk kunlaridayoq davlatimizning Birinchi Prezidenti Islom Karimov tomonidan e'lon qilingan "Bizdan ozod va obod Vatan qolsin!" shiori millionlab hamyurtlarimizning qalblaridan joy olib, ularni yangi marralarni zabt etish yo'lida yanada jipslashtirdi.

Respublikada amalga oshgan va bo'lib o'tayotgan o'zgarishlar hamda yangilanish jarayonlari haqida ko'p yozish mumkin. Biroq biz faqatgina arxitekturaviy-memorial majmualar qurilishi sohasida amalga oshirilgan, ulkan tarixiy va ma'naviy ahamiyat kasb etgan katta hajmdagi ishlar haqida so'z yuritmoqdamiz, xolos. Shubhasiz, bir sohada erishilgan yutuqlar butun mamlakat miqyosidagi yaratuvchilik ishlarining katta hajmlarini har tomonlama tasavvur etish imkoniyatini beradi. Nisbatan qisqa tarixiy davr ichida mamlakatimizda mustahkam o'rnashgan do'stlik va yuksak ma'naviyat an'analari asosida insonlarning qalbiga yo'l ochildi. Bu o'zbek haykaltaroshlik san'atining mustaqillik yillarida erishgan eng yuksak yutug'idir.

Mazkur maqolani biz O'zbekistonda mustaqillik yillarida bunyod etilgan ayrim arxitekturaviy-memorial majmualarga bag'ishladik xolos. Shubhasiz,

barcha majmualarning to'liq qiyofasi, chuqur ma'nosi va mazmunini ochib berish kitoblarni yaratish va yangi ilmiy tadqiqotlarni o'tkazish uchun mavzu vazifasini o'tab beradi.

1. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.

2. Karimov I.A. Buyuk ajdodimizga sharaflar bo'lsin. 2003-yilning 27-noyabrida Bahovuddin Naqshdandiy xotira majmuasidagi tantanalarda so'zlagan nutqi.

Tursunali Kuziev
*Islom Karimov nomidagi Yodgorlik
 majmuasi rahbari o'rinbosari, akademik*

MUSTAQIL O'ZBEKISTONNING DAVLAT MUKOFOTLARI VA ULARNING YARATILISH TARIXI

Hozirgi kunda barchamizga mamlakatimizning davlat mukofotlari yaxshi tanish. Taqdirlangan vatandoshlarimiz haqida esa matbuotdagi xabarlarida o'qiydiz, ular uchun xursand bo'lamiz. Ammo, ko'pchiligimiz ushbu mukofotlar qachon ta'sis etilgani, qanday yaratilgani, ularning qancha variantlari ko'rib chiqilgani, bu yo'nalishda qanday ulkan ishlar olib borilgani haqida hech ham o'ylab ko'rmaganmiz.

Birinchi bor davlatimiz mukofotlari haqidagi ma-

Karimovga nafaqat mukofotni yaratish g'oyasi tegishli bo'lgan, balki u mukofotning umumiy konsepsiyasi va dizaynini shakllantirib bergan, muhokamalarda bevosita ishtirok etgan.

G'oyat aniq darajadagi ish natijasida eng maqbul variantlar topildi. Tasdiqlangan namunalar bo'yicha 20 ming medallardan iborat birinchi partiya Italiyada ishlab chiqarilgan, chunki "Fonon" ishlab chiqarish birlashmasi tashkil topish va shakllanish jarayonida edi. Keyinchalik

salani 1992-yilning iyunida Prezident Islom Karimov ilgari surgan. O'sha vaqtda O'zbekiston Respublikasi Mustaqillik kunining bir yillik bayramiga bag'ishlangan medalni ishlab chiqish vazifasi yuklatilgan edi.

Hukumatimiz tomonidan shunday vazifalarning ijrosini ta'minlash maqsadida "Fonon" ilmiy-ishlab chiqarish birlashmasi tashkil etilib, unga rahbarlik qilishga akademik Muxsin Ashurovni tayinladilar.

Ushbu mukofotni yaratish va uning ustida ishlash jarayonlarida medalning ko'pgina variantlari taklif qilingan va ko'rib chiqilgan, deb eslaydi akademik. Islom

bu korxona eng zamonaviy uskunalar bilan jihozlangan bo'lib, ular kelajakda yaratilgan orden va medallarni ishlab chiqarishga imkon yaratdi.

Islom Abdug'aniyevich ona va bola salomatligini muhofaza qilish masalalariga alohida e'tiborni qaratganlar. "Sog'lom ona – sog'lom bola" – bu ular siyosatlarining eng ustuvor yo'nalishlaridan biri edi. Shuning uchun, mustaqil O'zbekistonning birinchi davlat mukofoti "Sog'lom avlod uchun" ordeni bo'lishi bejiz emas, u Birinchi Prezidentning tashabbusi bilan 1993-yilda ta'sis etilgan edi. Ona bilan bolaning tasviri tushirilgan

Respublikada amalga oshgan va bo'lib o'tayotgan o'zgarishlar hamda yangilanish jarayonlari haqida ko'p yozish mumkin. Biroq biz faqatgina arxitekturaviy-memorial majmualar qurilishi sohasida amalga oshirilgan, ulkan tarixiy va ma'naviy ahamiyat kasb etgan katta hajmdagi ishlar haqida so'z yuritmoqdamiz, xolos. Shubhasiz, bir sohada erishilgan yutuqlar butun mamlakat miqyosidagi yaratuvchilik ishlarining katta hajmlarini har tomonlama tasavvur etish imkoniyatini beradi. Nisbatan qisqa tarixiy davr ichida mamlakatimizda mustahkam o'rnashgan do'stlik va yuksak ma'naviyat an'analari asosida insonlarning qalbiga yo'l ochildi. Bu o'zbek haykaltaroshlik san'atining mustaqillik yillarida erishgan eng yuksak yutug'idir.

Mazkur maqolani biz O'zbekistonda mustaqillik yillarida bunyod etilgan ayrim arxitekturaviy-memorial majmualarga bag'ishladik xolos. Shubhasiz,

barcha majmualarning to'liq qiyofasi, chuqur ma'nosi va mazmunini ochib berish kitoblarni yaratish va yangi ilmiy tadqiqotlarni o'tkazish uchun mavzu vazifasini o'tab beradi.

1. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Karimov I.A. Buyuk ajdodimizga sharaflar bo'lsin. 2003-yilning 27-noyabrida Bahovuddin Naqshdandiy xotira majmuasidagi tantanalarda so'zlagan nutqi.

Tursunali Kuziev

*Islom Karimov nomidagi Yodgorlik
majmuasi rahbari o'rinbosari, akademik*

mukofot ikkita darajaga ega. U bilan onalik va bolalikni muhofaza qilish, o'sib kelayotgan avlodning salomatligini mustahkamlash, uni ma'nan, jismonan tarbiyalashda ko'rsatilgan alohida xizmatlar hamda bolalarning manfaatlari yo'lidagi xayriya ishlarini rivojlantirishdagi faol ishtirok uchun taqdirlanadilar. Bu O'zbekistonning birinchi ordeni bo'lib, o'zining maqomiga ko'ra dunyo amaliyotida unga o'xshash muqobili yo'q.

1994-yilning may oyida O'zbekistonning Birinchi Prezidenti I.A. Karimov tashabbusi bilan "O'zbekiston Qahramoni" unvonini ta'sis etish haqidagi qonun qabul qilinib u bilan oliy mukofot "Oltin Yulduz" mukofoti hamda "Mustaqillik" va "Do'stlik" ordenlari, "Jasorat" va "Shuhrat" medallari taqdim etiladi.

"Jasorat" medali bilan harbiy yoki xizmat burchini bajarishda, respublikaning milliy xavfsizligini ta'minlashda, jamoat tartibini saqlashda va jinoyatchilik bilan kurashishda ko'rsatgan mardligi va jasorati uchun harbiy xizmatchilar, Milliy xavfsizlik xizmati va O'zbekiston Respublikasining ichki ishlari xodimlari mukofotlanadilar. "Jasorat" medali bilan jamoat tartibini saqlashda, tabiiy ofatlar, yong'inlar va boshqa favqulodda vaziyatlar vaqtida odamlar hayotini, davlat va jamoat mulkini qutqarishda ko'rsatgan jasorati uchun O'zbekiston Respublikasi fuqarolari yoki mamlakat fuqarosi bo'lmagan shaxslar taqdirlanishi mumkin.

Vatanimizning eng yuqori mukofotlaridan biri Amir Temur ordeni bo'lib, u Birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning tarixiy adolatlilikka, milliy g'ururni oshirishga, Amir Temurning xotirasi va qoldirgan merosini tiklashga alohida e'tibor berganidan dalolat beradi. Orden Sohibqironga chuqur hurmat va shaxsining ardoqlanishiga amal qilish sifatida buyuk ajdodning xotirasiga munosib bo'lishga da'vat etadi.

Amir Temurning 660 yilligini nishonlash maqsadida Islom Karimovning tashabbusi bilan 1996-yilda mamlakatimizda Amir Temur yili deb e'lon qilinib, shu yili hozirda O'zbekistondan tashqarida uzoqlarda ham mashhur bo'lgan Temuriylar tarixi Davlat muzeyi tashkil etildi.

Shu yubiley yilida Birinchi Prezident farmoni asosida Amir Temur ordeni bilan Amir Temurning hayot faoliyatida alohida o'rin egallagan Samarqand va Shahrisabz shaharlari taqdirlandilar. Buyuk Sohibqiron qadimgi Keshda tug'ilgan va unib o'sgan, Samarqand esa uning qudratli mamlakatining poytaxti bo'lgan. Mustaqillik yillarda Islom Abdug'aniyevich tashabbusi bilan yubi-

leylari keng nishonlangan ushbu shaharlar o'z qiyofalarini o'zgartirishdi va yanada go'zalroq tus oldilar.

Mustaqillikning 23 yilligi bayrami arafasida Birinchi Prezident farmoniga muvofiq Amir Temur ordeni bilan Termiz shahri ham taqdirlandi.

Hozirgi paytda O'zbekiston Respublikasining mukofotlar tizimi quyidagilarni o'z ichiga olgan:

- 11 ta orden;
- 12 ta medal va esdalik belgilari;
- 35 ta faxriy unvon.

O'zbekistonning mukofotlar tizimi tarkibiga sof harbiy mukofotlar "Jaloliddin Manguberdi", "Shon-sharaf", "Mardlik" ordenlari, "Jasorat", "Sodiq xizmatlari uchun" medallari; tinchlik, mehnat bilan bog'liq mukofotlar – "Mehnat shuhrati", "Sog'lom avlod uchun", "Do'stlik", "El-yurt hurmati" ordenlari, "Shuhrat" medali va mehnat faoliyatidagi fidokorona xizmatlari hamda harbiy xizmatlari uchun beriladigan universal mukofotlar – "O'zbekiston Qahramoni" unvoni, "Mustaqillik", "Amir Temur" ordenlari va boshqalar bor.

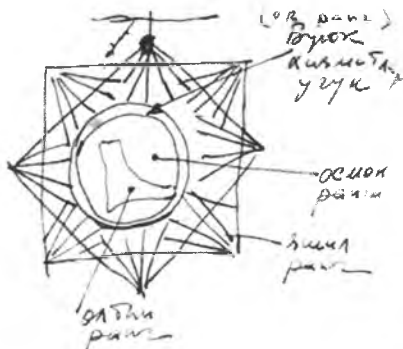
Ushbu mukofotlarni yaratish jarayonida Islom Abdug'aniyevich faol ishtirok etgan, shaxsan o'zlari taklif etilgan eskizlar ishlab chiqishda, rang gammasiga, simvolikasiga, kompozitsion yechimlariga, orden tasmlari variantlariga tuzatishlar kiritgan.

Mustaqillik yillarida yaratilgan ko'p sonli mukofotlarga Birinchi Prezidentimiz qo'llari bilan kiritilgan tuzatishlar va to'g'irlashlar mavjud eskizlar saqlanib qolgan, bu esa Islom Abdug'aniyevich har bir davlat mukofotini yaratish jarayoniga qanday ahamiyat kasb etganligi haqida dalolat beradi. Birinchi Prezidentimiz bizga ma'lum bo'lgan mukofotlarning bosh dizayneri, tanqidchisi va ko'pincha muallifi bo'lgan.

Ravshan Nazarov
falsafa fanlari nomzodi

Мухаммад Н. А. Каримов

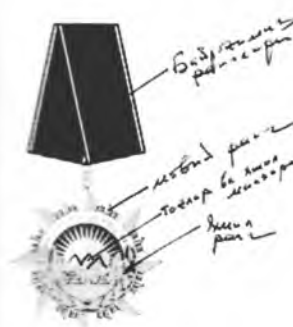
ОСНОВИЯТ, КРОМОНАТ
РАДОНАТ

32 MM

28 MM

Алти
КХ
Медальон

Ушарини
Б'ЮК КХ

Радикал
фалат
отрошман
а фадриман

“O‘Z ISHLARIMDA MEN O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BIRINCHI PREZIDENTINING G‘OYALARINI GAVDALANTIRDIM”

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2016-yil 2-dekabrdagi Qaroriga muvofiq O‘zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimovning haykalini yaratish bo‘yicha xalqaro ijodiy tanlov tashkil qilingan edi.

Tanlovda O‘zbekiston, Ukraina, Janubiy Koreya, Turkmaniston, Germaniya, Italiya va Avstraliya-dan 58 nafar muallif ishtirok etdi. Tomoshabinlar e‘tiboriga jami 68 ta loyiha havola etildi.

Tanlovda mashhur haykaltarosh, O‘zbekiston badiiy Akademiyasining haqiqiy a‘zosi, O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan san‘at arbobi, A. Qodiriy nomidagi Davlat mukofoti sohibi Ilhom Jabborov g‘olib bo‘ldi.

Biz undan tanlovdagi ishtiroki va Islom Karimovning haykalini yaratishga oid ijodiy jarayon to‘g‘risida o‘z taassurotlari bilan o‘rtoqlashishni iltimos qildik.

– Eng avvalo, bunday nufuzli tanlovda qatnashish men uchun juda mas‘uliyatli va ayni paytda olijanob ish bo‘lganligini ta‘kidlamoqchi edim. Tanlovning boshqa ishtirokchilariga nisbatan, menda bir afzallik bor edi, u ham bo‘lsa shundan iboratki, men O‘zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimov bilan yaxshi tanish bo‘lganman va mustaqillikning qator yillari davomida o‘z asarlarimda uning g‘oyalarini gavdalan-tirgan edim. Hozir ushbu asarlarim butun respublika-miz bo‘ylab o‘rnatilgan.

Mustaqillikning ilk yillaridan boshlab men Islom Abdug‘aniyevich bilan bevosita hamkorlikda ish olib bordim. Ana shu yillar davomida men uni puxta o‘rgandim, turli holatlarda qiyofasining tuzilishi, kayfiyati va harakatlari kuzatdim, chunki yurtboshimiz bilan bir yil davomi-

da o‘rta hisobda uch-to‘rt marta uchrashardim.

Mustaqillik yillarida yaratgan barcha ishlarim mam-lakatimiz Birinchi Prezidenti tomonidan bayon etilgan konseptual g‘oyalar va kompozitsion yechimlarga il-homlanib va keng yondashib ularda fikr va g‘oyalarini, yurtimiz tarixining turli davrlarida mashhur bo‘lgan va jahon tarixida yorqin iz qoldirgan shaxslar haqidagi ba-diiy tasavvurlarini aks ettiradi.

Islom Karimovga eng yaxshi haykali uchun konkurs e‘lon qilinganda men Birinchi Prezidentimizning badiiy obrazlarini yaratish imkoniga alohida iliqlik, samimiylik bilan yondashdim. Uning tashqi ko‘rinishida men ichki kechinmalarni, xalqqa bo‘lgan mehrini va muhabbatini aks ettirishni xohlardim. Men Islom Abdug‘aniyevich qiyofasini o‘z xotiramda saqlanib qolgan hayotiy cheh-

ralarini qayta tiklab hamda foto va video materiallardan foydalanib gavalantirishga qaror qildim.

Biz tanlovga ishning yettita namunasini taqdim etdik va ulardan ikkitasi qabul qilindi. Natijada menga birinchi o'rin nasib etdi va monumentni yaratish bo'yicha ishlarni boshlash haqida vazifa yuklatildi.

Hozir, haykalni "Oqsaroy" binosi oldiga o'rnatish ishlarini yodga olar ekanman, u o'rnatiladigan tagkursining balandligi haqida bir nechta fikrlar paydo bo'ldi. Fikrlar bo'lindi: men uning balandligi aniq bir balandlikda bo'lishi kerakligi haqidagi fikrimda turdim, ammo boshqalar esa, (ularning orasida Tatyana Akbarovna ham bor edi), tagkursi biroz pastroq bo'lishi kerakligi haqida taklif berishdi. Men haykalga turli tomonlardan nazar tashlab ko'rishni taklif qildim. Biz hammamiz birgalikda haykaldan uzoqlashib va yana yaqinlashib jo'shib u yoki boshqa balandliklardagi ko'rish samaralari to'g'risida bahs-munozaralar olib bordik. Natijada men o'zimning dalil-isbotlarim to'g'ri ekanligiga hammani ishontirdim, chunki haykal muhtasham "Oqsaroy" binosi oldiga o'rnatilayotganligi va tagkursining pastroq balandlikda o'zining ulug'vorligini yo'qotishi mumkin edi. Pirovardida, men tomonimdan taklif qilingan tagkursining balandligi maqbulligi haqidagi fikrimga hamma qo'shildi. Bunda Tatyana Akbarovnaning tagkursini silindrik shaklda qilish "Oqsaroy" binosining shakli bilan juda uyg'unlikda mos kelishi haqidagi taklifining muhimligini ta'kidlab o'tish joizdir. Shunday qilib biz bamaslahat tagkursining shakli va balandligini aniqlab oldik. Keyinchalik haykalni o'rnatish bizning umumiy qarorimiz to'g'ri ekanligini tasdiqladi.

Islom Abdug'aniyevichning haykali men uchun

– bu muqaddas burch va O'zbekistonning Birinchi Prezidentiga nisbatan hurmatdir, u bilan menda yaxshi munosabatlar paydo bo'lgan. Bunday buyuk insonning qiyofasini qayta yaratish bo'yicha ishlar, shak-shubhasiz, men uchun katta sharaf!

– Islom Abdug'aniyevich bilan ilk uchrashuvingiz yodingizdami?

– Ilk uchrashuvimiz ustaxonada bo'lib o'tgan. Birinchi Prezidentimiz o'zining chopqir oti egarida o'tirdan buyuk sarkarda va siyosiy arbob Amir Temur haykali maketini ko'rishga kelganlar. Bu haykalni Toshkentda o'rnatish mo'ljallangan edi.

Ko'pgina tanbehlar berilgan edi. Islom Abdug'aniyevich haykalni qanday his etayotganliklari haqida, Amir Temurning ulug'vorligi haqida uzoq so'zlab berganlar. Mamalakatimiz rahbarining chuqur bilimlari bizni hayratga solardi. Ularning diqqatidan birorta ham detal chetda qolmasdi: gavdasi, qo'l harakatlari, chopqir otning holati – bularning barchasi haqida Islom Abdug'aniyevich qalblaridan jo'shib gapirib berardilar. Hayrlasha turib Islom Abdug'aniyevich mening qo'limni siqib qo'ydi. Ularning o'tkir nigohlari yuragimning tub-tubigacha yetib bordi va bir vaqtning o'zida ilqlik baxsh etdi. Bu nigoh menda butun umrga esda qoldi.

Hozirgi kunda Amir Temur haykali shahar aholisini va poytaxt mehmonlarini o'ziga jalb qilib, Toshkentning markaziy sayilgohini bezab turibdi. Sohlabqiron otda o'tirgan hukmdor, jangovar aslahalar bilan kiyingan ko'rinishda aks ettirilgan. Go'yo hozirgina g'alabali yurishdan qaytgandek. Chap qo'llarida qizishib ketgan ot jilovini

Ушба боласики қўла олицца
интимид, ғ озини бўйини тўра
тўрағида бўлади. Қўйини тўра
бериб тагди.

Ушба боласики қўла олицца
интимид, ғ озини бўйини тўра
тўрағида бўлади. Қўйини тўра
бериб тагди.

Ушба боласики қўла олицца
интимид, ғ озини бўйини тўра
тўрағида бўлади. Қўйини тўра
бериб тагди.

✓ Қарм боласики қўла олицца
интимид, ғ озини бўйини тўра
тўрағида бўлади. Қўйини тўра
бериб тагди.

ushlab turibdilar, o'ng qo'llari esa ularni kutib olayotgan xalqqa yo'naltirilib, davlatda tinchlik va osoyishtalik hukm surayotganligi haqida xabardor qilayotgandek.

– **Ishlaringizning qay birlari siz uchun ayniqsa qadrli?**

– Men uchun barcha ishlarim qadrli, chunki ular mening bolalarimdek bo'lib qolgan. Bular Amir Temur haykali, xotira maydonidagi Motamsaro ona yodgorligi, Mustaqillik maydonidagi Baxtli ona haykali, Nizomi Ganjaviyga bag'ishlangan haykaltaroshlik kompozitsiyasi, olim-matematik va astronom Ahmad al-Farg'oniy haykali, Belgiyadagi Avitsenaning haykaltaroshlik kompozitsiyasi va boshqalar. Men "Qadimgi va mangu Buxoro" monumenti uchun barel'eflar yaratdim. Menda hattoki Islom Abdug'anievich o'z qo'llari bilan kiritgan tuzatishli ishchi eskizlar saqlanib qolgan.

Mening bu ishlarim ko'pgina shaharlarning arxitekturasini munosib to'ldirib turganidan juda hursandman. Men uchun haykaltaroshlik – bu mening butun hayotimdir. Men shunday ulug' inson bilan tanish bo'lganligim va Birinchi Prezidentimiz Islom Abdug'aniyevich Karimovning haykalini yaratish sharafiga aynan mening zimmamga tushganligi uchun taqdirimdan minnatdorman.

Suhbatlashdi **N. Nurmatov**
Islom Karimov nomidagi Yodgorlik majmuasi
matbuot kotibi

ИСЛОМ КАРИМОВ
НОМИНАЛИ
РЕСПУБЛИКА КАРИМОВ ЖАМОАТ ФОНДИ

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI BIRINCHI PREZIDENTI ISLOM ABDUG'ANIYEVICH KARIMOV
TAVALLUDINING 80 YILLIGIGA BAG'ISHLANADI